

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙΑΚΟ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ • ΕΤΟΣ ΙΑ — ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 124 - 125 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1988 • ΓΙΑΝΝΙΝΑ — Λ. ΒΥΡΩΝΟΣ 21

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ

Στο Ζαγόρι είναι γνωστό ότι υπάρχουν παραδοσιακά κτίρια τοπικού χαρακτήρα, χάρη των οποίων το ΥΠΕΧΩΔΕ κύρηξε την περιοχή διατηρητέα, γιατί η παράδοση δείχνει την πολιτιστική μας κληρονομιά, που πρέπει να διατηρηθεί.

Οι δυνατότητες όμως του μεγαλύτερου αριθμού των Ζαγορίσιων, δεν έχουν τις οικονομικές δυνατότητες, να συντηρούν και να επισκευάζουν τα κτίρια, εξ αιτίας της μεγάλης δαπάνης που απαιτούνται για τα παραδοσιακά κτίρια. Επειδή τα περισσότερα από αυτά είναι αξιόλογα και θα μπορούσαν εκτός από την ιδιοκατοίκηση να χρησιμοποιηθούν και τουριστικά πρέπει — υπάρχει η δυνατότητα — να ενταχθούν στα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά προγράμματα της ΕΟΚ με επιδότηση των εξοπλισμών μέχρι και 750ο.

Επειδή η διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς όπως δέχεται το Υπουργείο Πολιτισμού είναι Εθνικό καθήκον πρέπει το ΥΠΕΧΩΔΕ ή το ΥΠΠΟ να εισηγηθούν την ένταξή τους στα Προγράμματα των ΜΟΠ έστω και των πλέον αξιολόγων από αυτά. Θα είναι μεγάλη η απώλεια για την ιστορία του Έθνους μας εάν αφιεθούν να καταρρεύσουν, ενώ θυμίζουμε μια εποχή μεγάλης πολιτιστικής ανάπτυξης της περιοχής και ρομαντισμού που δεν πρέπει να εκλείψει.

ΤΑ ΚΑΜΜΕΝΑ ΧΩΡΙΑ

Τα μισά χωριά μας έχουν καεί κατά την κατοχή από τον κατακτητή. Αυτό υπήρξε ένας από τους λόγους που ερημώθηκαν μερικά από αυτά. Για την καταστροφή αυτή το κράτος έχει εισπράξει πολεμική αποζημίωση, την οποία διέθεσε, σε βάρος των Ζαγορίσιων, σε άλλους σκοπούς, που πιθανόν να συνέβαλαν πιο αναπτυξιακά την εποχή εκείνη.

Σήμερα που το κράτος μας έχει κατά κάποιο τρόπο αναπτύξει και πληροφορούμεθα από ανακοινώσεις της κυβέρνησης, ότι τεράστια ποσά διατίθενται για έργα όχι πρώτης ανάγκης επιβίωσης, δεν θα

ΖΑΓΟΡΙΑΚΑ

πρέπει η Κυβέρνηση να προχωρήσει στη λήψη ευεργετικών μέτρων, ώστε μετά από 40 και πάνω χρόνια να μπορέσουν, όσοι Ζαγορίσιοι έχουν καεί τα σπίτια τους και οι περιουσίες τους, να επισκευάσουν τα σπίτια τους που έγιναν τότε όπως - όπως για να κατοικήσουν; Σήμερα εξακολουθούν να ζουν κάτω από στέγες με τσίγκο, που όπως είναι σε όλους γνωστό, το χειμώνα φέρνει κρύο και το καλοκαίρι δεν μπορείς να μείνεις από τη ζέστη, γιατί η άγονη περιοχή τους δεν τους δίνει την οικονομική δυνατότητα, να βελτιώσουν τις συνθήκες κατοίκησης.

Και τι ζητούν, οι πάντοτε μη απαιτητικοί Ζαγορίσιοι, ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης ώστε να μην υποχρεούνται στην πληρωμή μεγάλων τόκων, που δεν έχουν τη δυνατότητα, επαναλαμβάνουμε να πληρώσουν. Ας το θέσουν οι Ζαγορίσιες οργανώσεις υπ' όψιν του κ. Περιφερειάρχη και ας κάνουν παρέμβαση στο αναπτυξιακό συνέδριο.

Ο ΔΡΥΜΟΣ ΒΙΚΟΥ

Πέρασαν 14 χρόνια από τότε που ύστερα από πιέσεις Ζαγορίσιων, ιδρύθηκε ο «Δρυμός Βίκου - Αώου» για να προσπατευθεί η πανίδα και η χλωρίδα του, που από την εγκληματική αδιαφορία των υπευθύνων, αργά αλλά βέβαια υποβαθμίζεται και μερικά από τα σπάνια είδη του εξαφανίστηκαν.

Όσοι Ζαγορίσιοι αγαπούσαν το διαμάντι αυτό του Ζαγοριού κατά διαστήματα υπέβαλαν έγγραφα για την προστασία και λειτουργία του δρυμού χωρίς ανταπόκριση, μεταξύ των άλλων και η εφημερίδα μας. Κάπου - κάπου παίρναμε τη συνηθισμένη απάντηση «σύντομα θα ληφθούν τα επιβαλλόμενα μέτρα».

Στις 7.9.78 ο καθηγητής

Κλέαρχος Στάρας υποβάλλει μελέτη για την τύχη της πανίδας και χλωρίδας με τη διεθνή επιστημονική ονομασία τους και προτείνει μέτρα. Το τμήμα Εθνικών Δρυμών του Υπουργείου Γεωργίας θα ενεργοποιηθεί για λίγο χρονικό διάστημα αλλά θα ξεχαστεί και πάλι.

Στις 12 Μαΐου 1988 το Νομαρχιακό Συμβούλιο παίρνει απόφαση για το διορισμό δύο ειδικών φυλάκων για το Δρυμό, την κατασκευή χώρων αναψυχής και την ολοκλήρωση του μονοπατιού Παπίγκου - Αρίστης. Είναι το πρώτο δειλό βήμα για την αξιοποίηση του Δρυμού, εάν πραγματοποιηθεί. Το αναφέρουμε γιατί δεν είναι η πρώτη φορά που πάρθηκαν αποφάσεις, χωρίς μέχρι σήμερα να υλοποιηθούν. Ευχόμαστε να γράψουμε το φθινόπωρο για την πραγματοποίησή τους.

Γνωρίζουμε την αντίδραση των αναγνώστών για τα παραπάνω έργα που σε τίποτε δεν θα συμβάλουν στην προστασία και αξιοποίηση του Δρυμού, αλλά από το «ιτς και ολότελα» είναι μια αρχή. Εκείνο όμως κύριοι άρχοντες που δεν κατορθώσαμε να καταλάβουμε είναι ότι, τόσο η Κυβέρνηση όσο και η ΕΟΚ, κατ' επανάληψη αναφέρονται για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά ούτε ψυχία δεν δίνουν για την προστασία τους. Έτσι μερικοί «οικολόγοι» φωνάζουν για... παρθένα φύση, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα στους διαφόρους, να καταστρέφουν την πανίδα και τη χλωρίδα για προσωπικούς λόγους.

Η προστασία της φύσης κύριε Περιφερειάρχα και κύριε Νομάρχα απαιτεί άμεση επίσημη προστασία και φύλαξη, ώστε να υπάρξει κάποιο αποτέλεσμα. Κάθε μέρα που περνάει κάποια ζημία αναπληρωτή θα γίνει. Δεν υπάρχουν περιθώρια για αναβολή.

ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Ο διορισμός κάποιου υπαλλήλου, σε θέση στο Ζαγόρι, νομίζουμε ότι πρέπει να γίνεται από Ζαγορίσιους και μάλιστα, εάν είναι δυνατόν, από εκείνους που μπορεί να διαβιούν στο Ζαγόρι και όχι από ξένους που τη σκέψη τους απασχολεί το πότε θα φύγουν για την κατοικία τους. Όπως γίνεται με τους παπάδες, τους καθηγητές, τους δασκάλους ακόμη και με τους αγροφύλακες για να περιοριστούμε σ' αυτούς...

Διότι οι δημόσιοι ή άλλοι υπάλληλοι επιβάλλεται να μένουν κοντά στους κατοίκους των χωριών, για να βοηθούν τους κατοίκους με την παρουσία τους. Επειδή όμως η παραμονή ενός υπαλλήλου σε χωριό προϋποθέτει μεγαλύτερη δαπάνη για τα έξοδά τους, επιβάλλεται η Κυβέρνηση να τους χορηγεί κάποιο επί πλέον επίδομα. Έπαυσε πλέον η εποχή που η ζωή στο χωριό ήταν φθηνή, τώρα για την προμήθεια των τροφίμων επιβάλλεται η επίσκεψη σε αστικό κέντρο, που δυστυχώς, από έλλειψη τακτικής συγκοινωνίας, πρέπει να γίνεται με αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης. Αλλά και η κατά διαστήματα μετάβαση στα αστικά κέντρα για ψυχαγωγία είναι αναγκαία, αν θέλουμε όχι μόνο να λέμε αλλά και να είμαστε όλοι οι Έλληνες ίσοι και όχι μερικοί πιο ίσοι από τους άλλους.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΟΤΕ

«Δεν μπορεί να παραγνωρίσουμε σήμερα ότι οι τηλεπικοινωνίες έπαισαν να παίξουν τον παραδοσιακό ρόλο του τηλεφώνου, τέλεξ κλπ., αλλά προσδεδεμένα μετατρέπονται σε μοχλό για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη μιας χώρας».

Τα είπε ο υφυπουργός Μεταφορών - Επικοινωνιών κ. Σπ. Ράλλης, παρά ταύτα ο Ο.Τ.Ε. εξακολουθεί να αδιαφορεί αν υπάρχουν επιχειρήσεις σε οικισμούς, που λειτουργούν χωρίς τηλέφωνο.

Για τα διακόσια χρόνια απ' τη γέννηση του Άγγλου ποιητή λόρδου Τζωρτζ Γκόντον Μπάυρον (22.1.1788) η Μαρία Ι. Κεσίση ποιήτρια από τη Λάρισα μας έστειλε:

Τον Μπάυρον τον είπαν ρομαντικό. Και ήταν ρομαντική η πορεία του όχι όμως με την έννοια ενός σελινοφύτιστου και μελόλογου περιπατικού μέσα απ' τα λιβάδια της τέχνης και του χρόνου μα με την έννοια μιας ιπποτικής παγοπλίας, που τη φορούσε όταν τον πρόσταζε γι' αυτό ένα υψηλό χρέος:

Για μέ, σαν μπει στο διάβα μου κάτω υψηλό, που αείζει θρασύιο θ' αγωνισιά.

Θα εξομολογηθεί στον ηγούμενο ο ετοιμοθάνατος και πολυμαρτυρικός Γκισού στο ομώνυμο ποιητικό έργο του μεγάλου φιλέλληνα.

Η ποιήσή του είναι προ πάντων αληθινή. Δεν εξαπατά με κούφιο θεομιμισμό.

Το μη εξωπραγματικό και μη εξωεποικιακό του θυρωνικό έργο καλύπτεται θαυμάσια απ' αυτό, που είτε ο Μαρκ Ράδερφορντ για τον Καλβινισμό και πο έχει σαν προμετωπίδα στη βασιλική του βιογραφία ο Αντρέ Μωρουά: «Κι αν ακόμα ο Καλβινισμός είχε χαραχτεί πάνω σε πέτρινες πλάκες, κι είχε δοθεί εξ ουρανού από το χέρι του Παντοδύναμου δε θα μπορούσε να ζήσει, αν δεν είχε βρεθεί να συμφωνεί λίγο ή πολύ με τα πράγματα».

Ας γνωριστούμε λοιπόν κι εμείς με τον Μπάυρον, που δεν ξεμάκραινε από τα πράγματα της εποχής του, ολιγόπερο ιστορώντας τον και περισσότερο αποκαλύπτοντας τις ολότελες πηλές του και τα άσπαστα πετάγματα του μέσα από την ίδια του την ποίηση.

Η πρώτη μάχη και η σκληρότερη και που την έδινε σ' όλη του τη ζωή, η οποία δυστυχώς κράτησε μόνο 36 χρόνια, ήταν η μάχη κατά του εαυτού του. Ο Μπάυρον της 22 του Γενάρη του 1788 αγωνιζόταν συνεχώς ενάντια στον πρώτο Μπάυρον του 1060 μα και ενάντια σ' όλη τη γενιά της αντάρας των Μπάυρον, που έφτανε μέχρι τους Σπαρτοφόρους μα και ενάντια σ' όλη τη γενιά της θύελλας των Γκόντον απ' τη μητέρα του, που έφτανε μέχρι τους Στούαρτ.

Και γενιέται εύκολα το ερώτημα: Γιατί να μάχεται τους προγόνους του; Γιατί αυτός ο μακρινός αγγλικός ήλιος είχε και πελώριες κηλίδες. Τρέλα, σκοτάδι, δαιμο-

Ο επίκαιρος Μπάυρον

νικά, να οι κηλίδες στον προγονικό ήλιο των Μπάυρον και των Γκόντον.

Σαν δαιμονικό κι αν ήρθε μες στη νύχτα, στο σκοτάδι κι αν τον πήραν οι ανέμοι μες στη θία τους την τρέλη, μες στη μνήμη μου έχω πάντα τη μορφή του. Κι η ψυχή μου τη δικιά του κλείνει εικόνα, μίαν εικόνα του θαλή...

Μα πρέπει να νικά. Το αξιώνει και το οικόσημο του CREDE BYRON, καθώς και η αργοντογενία του. Για τα δύο ήταν πολύ περήφανος. Το αίσθημα τούτο το έγιωσε για πρώτη φορά, όταν ήταν 10 χρονών και κοιτάχτηκε στον καθρέφτη να δει μπας και άλλαξε κάτι και στο παρουσιαστικό του, καθώς την ημέρα εκείνη είχε πάρει τον τίτλο του λόρδου.

Μα όποιος τον δει προσεκτικά θ' ανακαλύψει τόση ευγένεια μες στη ματιά του και τρανή όλη τον έστειλε γενιά.

Οι κληρονομικές του προσταγές τον ορίζουν αδυσώπητα. Ό,τι τον αγγίζει, μ' ό,τι κάνει παρέα, ό,τι μέλλει να έρθει να τον εύρει έχει την έννοια της υπερβολής, του πέραν απ' το φυσιολογικό.

Μα να στοματούσαν οι παρσιάνω μανιακές δοκιμασίες στις κληρονομικές του καταβολάδες. Και τα παιδικά του χρόνια τα έζησε στην ίδια δαιμονική ατιμωσία, καθώς ο πατέρας του πρόλαβε πριν πεθάνει να πάρει τον τίτλο του τσελίου Τζακ για το θάνατο χαρακτήρα του, τα παράξενα φροσύματά του και τ' ανεύτητα γοή του και η μητέρα του δεν έπαψε να είναι η ίδια πάντα τσιγκούνια και νευροσθενική Σκωτσέζα.

Τον αποτροπιασμό του για τούτα τ' απαίσια παιδικά χρόνια θα μας τον δώσει ο ποιητής με τελείως αντίστροφους στίχους, γιομάτους βαθιά επιθυμία για μια γαλήνια οικογενειακή ζωή, που δεν τη γέυτηκε ποτέ:

Και παιδάκι ο Χασόν πάντοτε έπαιζε

στον χρυσό καταρράχτη τα κάλλη και κοιμότανε τόσο αμέριμνος στην μητέρα γυρτός την αγκάλη.

Στα δυο αυτά θλιβερά αποθέματα απ' τις κληρονομικές του ρίζες και τα άστοργα παιδικά του χρόνια θα προστεθεί και η πρώτη πικρή γνωριμία του με τη ζωή, καθώς ένα βράδυ η δεκαεννιάχρονη αργοντοπούλα Μαίρη Τσάουγουορνθ, που ο δεκαεπτάχρονος γωλός άγγελος λάτρευε, θα εμπιστευτεί στην γκουβερνάντα της: μα θαθρείς πως μπορώ να ερωτευτώ αυτό το γωλό παιδάριο (είχε γεννηθεί γωλός). Την άκουσε. Σαν τρελός διέσχισε πολλών λευγών το δρόμο για να φτάσει στη Νιουστένδη, όπου έμενε.

Για τη γυναίκα αυτή είχε γράψει:

Όμορφη σαν την πρώτη πρώτη γυναίκα, που 'χε αποδιοχτεί απ' τον Παράδεισο. Αγνή σαν δέηση παιδούλας μέσα στο θάμα του πρωινού.

Και για την πρώτη αγάπη:

Δέντρο που δεν μαρινέται αν και κλαριά και φύλλα αιώνιο πένθος έχουνε όμοιο με την παλιά την πρώτη αγάπη που ποτέ ανταμοιβή δεν παίρνει.

Και για τη δύναμή του: όμως οι πιο γερές καρδιές αυτές να αισθανθούν μπορούν πληγές, που ο καιρός ποτέ ποτέ δε θα γιατρεύει.

Ναι, είχε πολύ γερή καρδιά και νου και τραγούδι. Και με την παγοπλία αυτή, που νίκησε τον κακό λόρδο Μπάυρον και τους ληστές αριστοκράτες Γκόντον, θα νικήσει και τη θλίψη του απ' τη Μαίρη Τσάουγουορνθ και θα οικήσει έκδοτος στη ζωή.

Οι αντινομίες του χαρακτήρα του είναι εξωφθαλμες.

Ζει με τρόπους και πράξεις που δεν υπάρχουν πιο γοητικές και την ίδια εποχή ξεστηνθώνει στη Βουλή με πύον λόγιο υπέρ των εργατών, που είχαν απεργήσει γιατί οι

μηχανές τους έπαιρναν το ψωμί των παιδιών τους. Τότε των εργατών για τους οποίους έλεγε: άνθρωποι φτωχοί ένοχοι για ένα έγκλημα καθυστάσεως το έγκλημα της φτώχειας.

Δεν αγαπά την πολιτική, ό,τι αγγίζει τις ανθρωπιστικές και ανθρωπίνες σχέσεις αγωνιστικό τραγούδι, ώστε ο Γκάιτε να πει ειρήνη του Μπάυρον είναι κοινωνο-δουλεντικός λόγος με ποιητικό μανδύα.

Στο έργο του ΚΑΤΑΡΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ θα πει για την άθλια οικονομική κατάσταση του αγγλικού λαού της εποχής του:

Μες στις κραυγές τις κρουγές η πόλη σας πενθεί.

Λιποθυμά ο λυμός σ' αυτή και προχωρά ολόνα.

Κι η αρπαγή τα θύματα γυμνώνει κι οι φτωχοί και οι πλούσιοι ληστεύονται παράμοια.

Κι ό,που πενιάει χειρόνοκτος σπάει τον ακουριασμένο τον αργαλειό και προχωρά μες στην απελπισία του στην καταδίκη που έρχεται ενάντια να ριχτεί.

Στο ίδιο έργο βλέπουμε στομάχι της Θεάς Αθηνάς το προμάντευμα για τη διάλυση της βρετανικής αυτοκρατορίας: Τα βλέμματα στρέψτε στην Ανατολή. Του Γάγγη παιδιά μελαγχολικά γοργά θ' ανατρέψουν σ' άλλους (γοργά)

το κράτος σας τόσο που τα τυράννοι Κοιτάξτε η επανάσταση σήκωσε πο φριχτό το κεφάλι σαν Νέμεση του ('Αδ).

Μεθυμένος ακούει τις εξαγγελίες της γαλιανής επανάστασης, και τον Βοναπάρτη για αδελφότητα, ισότητα ελευθερία.

Σ' όλο το ποιητικό του πνεύμα, που ξεπερνά τις 1.500 σελίδες, πολύ συχνά και πάντα με θαυμασμούς χόνος και διαφορετικούς τρόπους αναφέρεται στις ελπίδες φρόρες σάλπιγγες που είχαν ηγήσει στη Γαλλία.

Έτσι, ό,τι δεν μπόρεσε να αναστήσει σε πληρότητα το σπαθί, αν και το κρατούσε το αξιο χέρι ενός Ναπολέον και το δικαίο χέρι ενός επαναστατημένου λαού το μεταλαμπαδεύει στους λαούς ό,τι λου του κόσμου ο Όμιλος της Αγγλίας. Το κρανιάζει μέσα απ' το ποιητικό του μεθύσι και το γεννά με τα αλφωτα κοινάταλινια ποτήρια της ειλικρίνειας:

...Κι όμως λεβέντρο λευτέρω αν και κουρελιασμένο πάντα πετάει η σημαία σου, όλο και πιο ψηλά.

Σαν σίφουνας εχθύνεται και σαν τον κεραυνό

ενάντια στο βοριά.

Αγαπά πολύ την πατρίδα του και λέει πως όποιος δεν αγαπά την πατρίδα του δεν μπορεί τίποτα ν' αγαπήσει:

Καθώς τραγούδι της πατρίδας ακούει του εσθρίστου τ' αυτή έτσι κι ενώ θε να τ' ακούω ό,τι θ' αρθρώνει σου η φωνή.

Μα η πατρίδα του δεν τον αγαπά.

Τον Μάρτιο του 1809, που πηγαίνει πρώτη φορά στη Βουλή δεν τον ρίχνουν ούτε ένα φιλικό βλέμμα, δεν τον απλώνουν ούτε ένα ξεστό χέρι μ' αντίθετα τον υποχρεώνουν να αποδείξει τη γνησιότητα των τίτλων του.

Πολυκακοφρονισμένος και καθώς οι διαστάσεις της ψυχής του και της διάνοιάς του είχαν πλαταίνει και από τα αλφια παιδικά χρόνια, φεύγει απ' την πατρίδα του για πρώτη φορά το 1810 για το φως της Ανατολής:

Πάνω απ' τη γης και σ' ανέμου πάντα καθάλα τα φτερά ένα πουλί στίβασε και πλάνητας γυρνούσα.

Όμως μια κι άνοιξε τις φτερούγες του ο αργοντογός της λευτεριάς θα σκεπάσει όλη τη γη με την πολλή της αφοσίωση και τη θαυμάσια της κατάρτιση. Την καταγιά, που φέρνει προ πάντων η σκληρά, αυτή η απαίσια θνητάρα που κατακτητικούς πολέμων. Και γράφει γι' αυτούς ο ποιητής στο έργο του ΚΑΤΑΡΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ.

Τον πόλεμο πομπές, σημείες και των στρατιωτών οι λαμπερές οι (τόδε)

που η Εννιά μείδια τους και των σολιγγών ο σάος, το τύμπανο, που τον εχθρό τους (προκαλεί)

Ναι όλα αυτά και άλλα τόσα ψέμα γιομίζουν την καρδιά των νέων ψέμα τη γιομίζουν

κι όλο με χρώματα λαμπρά τ' άγριο παιχνίδι του πολέμου το παραστήνουν μια χαρά.

Μετά δύο χρόνια, το 1812, ο Μπάυρον γυρνά στην Αγγλία κι αρχινά τη ζωή της πηλές και της κραιπάλης. Προ πάντων αποστρέφεται την υποκρισία:

Μέσα μέσα του φαύλος πως είναι. Μα καλύτερος ποιος απ' αυτόν; Κι όσοι θύβαν καλύτεροι μοιάζαν αποστρέφεται αυτούς, τι όλοι αυτοί υποκρινοί, κόνοντας πράξεις στο σκοτάδι, που πνεύματα αγνά, (τολμάρ)

με στο φως τις εφάρπταν.

Το 1815 παντρεύεται την Άνναπέλλα Μπίλκμαν μα η κόρη δεν μπορούσε ν' ακολουθήσει στη ζωή μια φρυσιγονική σαν τον Μπάυρον. Δεν ήταν μια Εύα Σικελιανού. Έτσι σ' ένα χρόνο γεννήθηκε ένα κοριτσάκι, ένας χωρικός και το 1816 η δεύτερη

αποδημία του μεγάλου αμαρτωλού όπως τον παρουσίαζε η γυναίκα του. Από την αποδημία αυτή δε γύρισε στην πατρίδα του παρά νεκρός το 1824.

Ταξιδεύει σ' Ευρώπη κι Ανατολή και τα πάντα του καταλήγουν σε δημιουργία, σε ποίηση.

Είτε διασχίζει τις θάλασσες, είτε ζει τον τελευταίο του έρωτα με την Ιταλιανή κόμισσα Γκουιντσίλι, είτε ενισχύει το ιταλικό κίνημα ενάντια στον Αυστριακό δυνάστη ο Μπάυρον μαζεύει υλικό για ποίηση. Τελειώνει το έργο του ΤΣΑ-Ι-ΑΝΤ ΧΑΡΟΑΝΤ και γράφει το έργο ΝΤΟΝ ΖΟΤΑΝ.

Σ' αυτά τα δυο έργα, που τον αποθανάτισαν, ο Αλκιβιάδης αυτός χαρακτήρας, όπως τον είπαν μα και πρακτικός Άγγλος βλέπει συνεχώς το αγγλικό κατεστημένο και τον πανανθρώπινο πόνο κάτω απ' τους ισχυρούς προδολείς μιας διαυγέστατης κριτικής, που δεν έχει άλλο σκοπό παρά ξεσκεπάσει, να βελτιώσει να συνεφέρει.

Και τώρα δυο λόγια για τον Μπάυρον του Μεσολόγιου, το δικό μας Έλληνα λόρδο Βύρωνα:

«Ηρωϊσμός δεν είναι παρά το αίσθημα, που δεν επιτρέπει στο σώμα ν' αρνηθεί τις απερισκεψίες του πνεύματος» γράφει ο Αντρέ Μωρουά.

Για τον Μπάυρον μια καινούρια υψηλή απερισκεψία δεν ήταν παρά μια συνέχεια και μια επανάληψη, προ πάντων μετά την συμπαράστασή του στο ιταλικό κίνημα ενάντια στον αυστριακό δυνάστη.

Τώρα για τον ελληνικό Παργασσό, που το φως του το είχε ρουφήξει άπληστα στο πρώτο του ταξίδι και το είχε απλώσει πλούσια στα ποιητικά του ξεσπάσματα εκείνης της εποχής.

Έτσι από τον 1810, που πήγε πρώτη φορά στην Ελλάδα μέχρι το 1824, που επέστρεψε το λείψανό του απ' την Ελλάδα στην Αγγλία, α-ντιπορούσαν τα ελληνικά ακρογιάλια, οι Δελφοί, οι ελληνικοί ουρανοί απ' τα νηπιτικά του ποιητικά για την Ελλάδα:

Ω χώρα μου τρισένδοξη, πατρίδα (των γενναίων, απ' τις βουνίσιας τις κορφές μέχρι μακριά στους κάμπους τη λευτεριά εκέρδιζες, τη δόξα ε- (σπολιζόσουν).

Ω κοιμητήρι αγέρωχο πάντα των ημι- (θών.

Έτσι στις 13 Ιουλίου 1823 «ωμοιασμένος πια ΝΤΟΝ ΖΟΤΑΝ παρά ΤΣΑ

Ι-ΑΝΤ ΧΑΡΟΑΝΤ και ΜΑΜΦΡΙΝΤ και πάντα με κατεπάνιο το θυρωνικό ενθουσιασμό μπαρκάει από το Λιθόρονο για τις «όχθες του θανάτου» καθώς λένε οι σχολιαστές του, δηλ. για την Ελλάδα.

Ακόμη μια φορά στα φτερά του ανέμου.

Φτάνει στο Αργοστόλι, όπου οι πρόσφυγες τον δέχονται σαν Θεό και στις 5 Γενάρη 1824 μπαίνει στο Μεσολόγγι κι αναπνέει πρώτη φορά τον αέρα της ελληνικής επανάστασης και φορεί την ελληνική φουστάνελα. Σκοπός του να καταλάβει τη Ναύπακτο, το περίφημο Λεπάντε.

Μα οι μύρες ζηλεύουν. Μητε στην Ελλάδα έδωσαν τη χαρά να τον δει να πολεμάει για τη λευτεριά της μητέρας στον ίδιο να πεθαίνει πολεμώντας για λευτεριά, όπως ονειρευόταν:

Πάντα εμείς την πράσινη χλόη προτιμούμε από κλίνη δέσμη σ' έναν πυρετό.

Στις 9 του Απριλίου 1824 τον βρίσκει μια ραγδαία βροχή, ενώ κάνει ιπασία στο Μεσολόγγι, και από το βράδυ αυτό μέχρι τις 19 του ίδιου μήνα τον τρώει υψηλός πυρετός. Αγωνία δικιά του, των Μεσολογγιτών της Ελλάδας ολόκληρης.

Λένε πως το θάνατο ενός ήρωα τον συνοδεύουν σημεία και τέρατα.

Μια φοβερή καταιγίδα ξέσπασε τις μέρες εκείνες πάνω στο «σπίτι των ανέμων» όπως ήταν το σπίτι αυτό που φιλοξένησε τον ποιητή για τρεις μήνες κι αυτός το παρέδωσε στην αιωνιότητα. Στις 19 Απριλίου 1824 παρέδωσε το πνεύμα.

Ο «μεγάλος άνθρωπος» πέθανε λέγαν οι Μεσολογγίτες με φρυγμένη τη γλώσσα. Κι ο Σπυρίδωνος Τριαντάφυλλος επιτάφιος θα πει ανάμεσα σ' άλλα: Ο Μπάυρον έζησε τ' όνομά του με τη δόξα της Ελλάδας, τη μόνη αντάξιά του.

Την 1 Ιουλίου 1824 το καράβι ΦΛΟΡΙΝΤΑ αποβίβαζε στο Λονδίνο το λείψανό του μεγάλου φιλέλληνα, που θάφτηκε σ' ένα χωριό κοντά στη Νιουστένδη, που ήταν θαμμένοι και οι πρόγονοί του.

Και η ψυχή του, που δεν είχε ποτέ άδελφο να διασώσει το δικό της «σπίτι», όπως λέγαν οι σχολιαστές του, έπεσε και θα ξεπεύει τις αγκυλές της ελληνικής και της παγοπλοίας λευτεριάς μέσα απ' το ποιητικό φως του μεγάλου φιλέλληνα και ποιητή.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Όχι μόνο σαν πρόεδρος της κοινότητας Ασπαραγγέλων στομικά, αλλά εκπράζοντας συνάμα και τα ανάλογα συναισθήματα των κατοίκων, δε μπορώ να μην απευθύνω και δια του τύπου άπειρες ευχαριστίες προς τις Δασικές αρχές της Νομαρχίας για τις πραγματοποιηθείσες κατά καιρούς διάφορες δεικνυτικές και στην πόλη και στην περιφέρεια του χωριού μας! Αυτό αποτελεί περρίπληξη ένδειξη πως στις κοινοτικές εκκλησίες οι υπηρεσίες, στο μέτρο θέσια των δυνατοτήτων, εργάζονται δεν καφεύουν!

Πρόσφατα είδαμε μετά χαράς να ξεπετάγεται κατά μήκος της δημοσίας που χωρίζει το χωριό μας από τον Αγ. Αθανάσιο, μια καινούρια δεικνυτική από φιλόλογους «ντελικάτες» Ακακίες.

Σ' αυτό ακριβώς το σημείο πως μπορούμε ν' αγνοήσουμε την ιδιαίτερη φροντίδα του δασολόγου κ. Λούκα Κων/νου, του υπαλλήλου, που με κατάρτιση έργοις επιμελήθηκε όλες αυτές τις δεικνυτικές! Τον θεωρούμε πρακτικό έμπειρο και προ πάντως απασχολημένο από το γραφείο-κρατικό πλέγμα της κωλυσιεργίας. Εφαρμόζει πετυχημένα και στην πράξη, δίχως θεωρητικές φλυαρίες, πειραματισμούς ή σκοπιμότητες κάθε εκπαιδευτική του εμπειρία. Δυσκόλως μπορείς να βρεις ανθρώπους να είναι τόσο εγκάρδια δοσμένοι στο πράσινο και στις καλλιέργειες γενικά.

Τώρα, μετά απ' όλες αυτές τις εργασίες, ας δώσουμε πάλι ένα ακόμη χεράκι, για να «πρασινίσουμε» και ποιος αποποιείται το πράσινο, το λόφο, που πρόσφατα μας κόνισε στην τοπωνυμία «Μελισσι», πάνω ακριβώς από το δημόσιο δρόμο που πάει στα ενδότερα του Ζαγοριού. Επιβάλλεται, γιατί πέρα από τη δασική καταστροφή με τις ανάλογες περιβαλλοντολογικές επιδράσεις που προκάλεσε η φωτιά, θίγεται αισθητικά το σημείο προσέλασης προς τις αξιόλογες τουριστικές περιοχές, του Ζαγοριού, όπως η χερσόβρα Βίκου κλπ.

ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

Και κλείνουμε το μικρό μας αφιέρωμα με τις ΤΡΕΙΣ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΕΣ, που έγραψε το 1969, όταν: Ήταν της Ελλάδας η καρδιά μια λιμνοθάλασσα από δάκρυα. Και κάλεστρο σπαρακτικό: «Βοηθήτε να κατέβω απ' το Σταυρό».

Κι ήτανε και του Μπάυρον η καρδιά μια λιμνοθάλασσα απ' ανάλη για τη λευτεριά κι είχε «θαρώ».

Κι εκεί, στο Μεσολόγγι, σταυρωθήκανε κι αναστήθηκαν της λευτεριάς ο αργοντογός και το Εικοσένο και γίναν «Ένα».

Μια λιμνοθάλασσα από φως.

ΜΑΡΙΑΣ Ι. ΚΕΣΙΣΗ

Η καταγωγή του Μάικλ Δουκάκη

Αγαπητό «Ζαγόρι μας»,

Διάβασα με πολλή προσοχή το του κ. Οδ. Φραγκούλη στο τεύχος του Ιουνίου σελ. 95 του «Ζαγόρι μας».

Και απόρησα: μάλλον ξαφνιάστηκα: ένα τόσο απλό πράγμα για τον Μιχάλη Δουκάκη — καύχημα όλων των Ελλήνων και ιδιαίτερα εμάς των Ζαγοριτών — γίνεται από άγνοια μάλλον, σκεδόν ομυρικό ζήτημα: το θυμάστε το «επίτιμο πόλεος μάραντο, σοφίην περί ρίζαν Ομήρου»; Και να δάλλουμε τα πράγματα στη θέση τους.

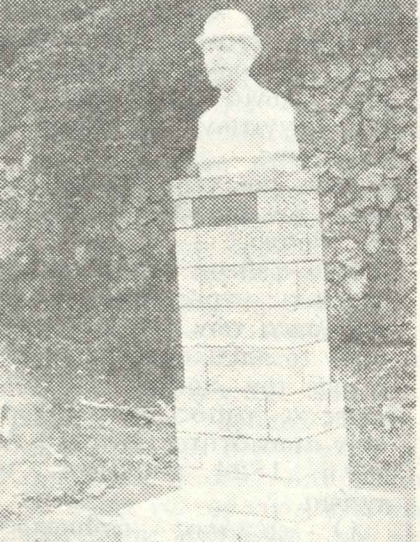
Είμαι από τη μητέρα του Μιχάλη Δουκάκη στενός συγγενής και ίσως ο μόνος που διατηρώ σχέσεις και αλληλογραφία κατ' αρχήν με την οικογένεια Δουκάκη, μέχρι σήμερα. Και: ο Μιχάλης Πάνου Δουκάκης, κατά Νόμον και έθος κατάγεται από την Μυτιλήνη χωριό Πελόνη, από όπου κατάγονταν ο πατέρας του (τον Μιχάλη Δουκάκη) με ρίζες από το Αδραμύτιο της Μ. Ασίας.

Η μητέρα του Μιχάλη Δουκάκη Ευτέρπη Μιχάλη Μπούνη κατάγεται από πατέρα Βουσογορίτη τον Μιχάλη Νικολάου Μπούνη και από μητέρα Σκαμνελιώτισσα, την Χρυσούλα το γένος Καμπούρη. Γεννήθηκε όμως στη Λάρισα, όπου ταξίδευε ο πατέρας της οικογενειακός: όχι εγκατεστημένος στη Λάρισα. Αλλά ταξίδευε εκεί. Ο Μιχάλης Δουκάκης γεννήθηκε το 1934 στη Βοστώνη, όπου ο πατέρας του ήταν από τους επώνυμους γιαιρούς.

Το 1969 μου έγραψαν, ο γιατρός Πάνος Δουκάκης και η Ευτέρπη, να ρθώ στα Γιάννενα στις 10 Αυγούστου και να τους συναντήσω στο Ξενοδοχείο Ξενία. Ήδη, τους συνάντησα, τους γνώρισα, τους ξενάγησα σ' όλα τα αξιοθέατα των Ιωαννίνων και στο Σπήλαιο του Περάματος, φάγαμε οι τρεις μας, σαν στενοί συγγενείς, το μεσημέρι στη Ντραπιάτοβα — και την άλλη μέρα στις 7 το πρωί, στις 11 Αυγούστου, πήραμε ταξί και πήγαμε στο Σκαμνέλι στο σπίτι του συγγενή τους από την μητέρα της Ευτέρπης, Χρυσούλας. Χρυσούλα Δούβλη, που τον είχα ειδοποιήσει γι' αυτό από βροδίζ. Ήπιε «ερατεινόν» και φωτογραφηθήκαμε όλοι στην αυλή του κ. Χρυσ. Δούβλη, σαν στενοί συγγενείς. Η φωτογραφία στη διάθεση καθενός αμφιβάλλοντος. Κι από κει στο Βουσογόρι κατ' ευθείαν

δε στο πατρικό σπίτι του Μπούνη που το κρατούσα και το κρατώ ακόμη ο ίδιος: το κλάμα της θείας Ευτέρπης — πρώτης εξαδέλφης της μητέρας μου — δεν περιγράφεται με αναρίθμητα: ώρα ολόκληρη θυμήθηκε τη γιαγιά της, Σταμάτα Νικολάου Μπούνη που είχε μεγαλώσει στην αγχαλιά της. Τον πατέρα της Μιχάλη Ν. Μπούνη, τη μητέρα της, τα αδελφά της Νίκο και Διαμάντη φεύγοντας μου ζήτησε και πήρε ενθύμιο του σπιτιού της: ένα παμπάλαιο λουκέτο και το έχει στο σαλόνι της στη Βοστώνη όπως με εβεβαίωσε η Αικατερίνη Θ. Σίγκα, που έχουν «χωριανικές σχέσεις» με την οικογένεια Δουκάκη: τραβήξαμε ωραίες φωτογραφίες στην εξώπορτα Μπούνη, στον πλάτανο του Βουσογορίου φάγαμε το μεσημέρι στο σπίτι μου και με όλους τους συγγενείς της Ευτέρπης σε πραγματικό συγγενιστικό ψυχισμό.

Μετά ένα χρόνο μου έγρα-

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ: Προτομή του ευεργέτου Χρ. Αθανασιάδη

ψαν αν είναι στο σπίτι κανένα εικόνισμα: και ερευνήσα στο εικονοστάσι του σπιτιού Μπούνη και βρήκα θανάσιο ξύλινο εικόνισμα 0,40X0,70 των Αγίων Πάντων 1872 σε αρίστη κατάσταση: βεβαίωση από τον Πασα - Νικόλαο Κασσαβέτη, ότι πρόκειται περί οικογενειακού κειμήλιου: βεβαίωση από τον Σταθμάδη, βεβαίωση από την έφορο Βυζαντινών αρχαιοτήτων και το εικόνισμα πήγε στο Ανότατο Αρχαιολογικό Συμβούλιο: πήρε ευνοϊκή κρίση και επετράπη η έκδοσή του και ύστερα απ' αυτά έστειλε στο σπίτι Δουκάκη στη Βοστώνη. Η Ευτέρπη Π. Δουκάκη διατηρεί «επιλήσιον», πλάσαν ελληνικότητα (Στέ-

λιος Παπαθεμελής Τπουργός Β. Ελλάδος) όπως ο γιος τους Μιχάλης Δουκάκης μιλάει άπτιστα ελληνικά, χορεύει άριστα ελληνικούς χορούς και «ομολογεί» ότι η μητέρα του είναι απ' το Βουσογόρι.

Και άλλοτε στην εκπομπή «3 στον αέρα» και σήμερα 3 Ιουνίου ο ίδιος ο Δουκάκης μίλησε — δήλωσε πως η μητέρα του είναι απ' το Βουσογόρι.

Η εκπομπή σήμερα πάρθηκε σε VIDEO. Εάν ο κ. Φραγκούλης έχει ακόμη αμφιβολίες ή οποιοσδήποτε άλλος, σκεπτικά με τον Δουκάκη και το Βουσογόρι, έχω στη διάθεσή τους φωτογραφίες οικογενειακές του Δουκάκη και πολλά πολλά γράμματα από το 1945 ως σήμερα. Να ιδεί και την τελευταία φωτογραφία από το γάμο του παιδιού του Δουκάκη Τζών, που τη δημοσίευσε το πρόσθετο της εφημερίδας «το Βήμα» της 29ης Μαΐου έ.ε. Έτσι να κλείσω η ιστορία «χαμπρού κι όχι γιου, ίσως από τη μητέρα του» του αξιοτίμου κ. Οδ. Φραγκούλη που κάτι ξέρει, πολλά δεν ξέρει και μας τον φέρνει συγγενή στο Βουσογόρι εξ επιγαμίας κτλ. κτλ.

Η Ευτέρπη Μπούνη Δουκάκη — η μητέρα του Μιχάλη Δουκάκη είναι η πρώτη Ελληνίδα που τελείωσε Κολλέγιο — Καθηγήτρια στη Βοστώνη το 1925.

Και τώρα στο δημοσίευμα στην παρ. 2 «Η συγγένειά του με το Βουσογόρι (τον Μιχ. Δουκάκη) δεν είναι μητρική αλλά εξ επιγαμίας». Μα όλοι οι Έλληνες γνωρίζουν πλέον πολύ καλά ότι ο Μιχ. Δουκάκης έχει παντρευτεί προ 25 ετών, μία, ποντομολογουμένως, πανέξυπνη γυναίκα, εβραϊκής καταγωγής και δραστηριότητα Κίτη.

Στην παρ. 6 «κατ' ακολουθίαν ο Δουκάκης είναι γαμβρός και όχι γυιός, ίσως από τη μητέρα τους». Τότερα από όσα λεπτομερώς και υπευθυνότατα γράφω βγάλτε σεις συμπεράσματα όσους θα τα διαβάσετε για τις δυο παραπάνω παραγράφους του αξιοτίμου κατ' άλλα κ. Ο. Φραγκούλη. Εγώ δεν μπορώ να βγάλω συμπεράσματα. Σταυροκοπιέμαι μόνον αλλά και εύχομαι και προσεύχομαι η πολυσέβαστή μου θεία να ιδεί, κι εμείς όλοι μαζί, τον γιο της Μιχάλη Ποδερό των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής ΓΙΩΡ. ΣΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

M. GIANNAKOY

«ΜΕΘΟΔΙΟΣ ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ»

Το Ζαγόρι, στη μεγάλη του πορεία στο χωροχρονικό διηκτές, κάποτε τον ελληνικό κόσμο με την σφραγίδα ενός μεγάλου και αείσωνου πολιτικού. Ο πολιτισμός αυτός ανδράγει στο Ζαγόρι, και εκπαιδεύει στην Ζαγορίσια καρδιά κτιπύσεις, όπου το Ζαγόριο μεράκι μεγαλουργεί. Εμπνευστές αυτής της δημιουργίας και δημιουργικότητας, οι προσωπικότητες του Ζαγορίου. Μια απ' αυτές ο Μεθόδιος Ανθρακίτης.

Ο Ανθρακίτης γεννήθηκε στην Κομνή τον 16ο αι. μ.χ. που μετονομάστηκε πρόσφατα σε Ανθρακίτη. Ανισχυο πνεύμα, σπουδασ και γρήγορο διακρίθηκε σε έναν από τους μεγαλύτερους διδασκάλους της Τουρκοκρατούμενης Ελλάδας, αλλά και έναν από τους μεγαλύτερους μελετητές του διαφωτισμού. Η σκιαγράφηση της προσωπικότητάς του, η δραστηριότητά του στον τομέα της παιδείας και οι μεταρρυθμιστικές του προσπάθειες εμπεριέχονται σε ένα αξιόλογο έργο που τιτλοφορείται «Μεθόδιος Ανθρακίτης» και είναι γραμμένο από τη Ζαγορίσια Μαρία Γιαννακού. Έργο έργο, καλοισήτο, που μας επνεύει, με την αριστουργηματική εισαγωγή του την συνεχή «εργονομία» του ανθρώπου πνεύματος και την προσπάθεια καταστολής της αναστροφής στην αποκατάστασή του.

Πέρασε αρκετά καιρός που ο Μεθ. Ανθρακίτης είχε ξεχαστεί από τους σύγχρονους συγγραφείς και βιβλιογράφους. Κάπου και που γινόταν μνεία του, το πολύ σε δυο σελίδες σε κάποια βιβλία ιστορίας. Το έργο του όμως φεγγόβολει, αν και άγνωστο στους περισσότερους. Φρονίμως οι σημερινοί Ζαγοριώτες, θα είχαν πολλά να κερδίσουν και μάλλον να παραδειγματιστούν από τον Ανθρακίτη. Γι' αυτό το βιβλίο αυτό είναι απαραίτητο γι' αυτούς που θέλουν να πιστεύουν στην αξία της «παιδείας» κληρονομιάς μας και πολύ περισσότερο ο' αυτούς που θέλουν να την συνεχίσουν.

Ορείλω να συγχάρω τη συγγραφέα όχι μόνο για την πνευματική της εργασία αλλά και για την ευασφάλτηα να εκδόσει το έργο της σε πολύτιμη έκδοση που τοιράζει στη Ζαγορίσια καταγωγή της. Πρέπει κάθε Ζαγοριώτης να πλουτίσει με το βιβλίο τη βιβλιοθήκη του. Η μικρή του εσοδοθαί όλους μας. Κάντε το πρόσας να νοιώθουν υπερέχονα για την καταγωγή τους.

Το δημογραφικό πρόβλημα είναι πολύπλευρο και πολυσύνθετο. Η Δημογραφία είναι επιστήμη η οποία «ερασιτέπει τα βιβλία της ζωής του ανθρώπου» και παρακολουθεί τη φυσική κίνηση των πληθυσμών. Σήμερα απασχολεί ολόκληρο τον κόσμο και ιδιαίτερα τους ορεινούς οικισμούς.

Αυτό επιτυγχάνεται, α) με τις απογραφές που πληθυσμίου που γίνεται κάθε ορισμένη χρονικά διαστήματα και β) με τις ληξιαρχικές πράξεις ώστε να παρακολουθείται η κίνηση των πληθυσμών στη διαδρομή του χρόνου. Τα στοιχεία συγκεντρώνονται από την Στατιστική Τηλεγραμμή, δημοσιεύονται ώστε να είναι προστά στους μελετητές.

Έτσι είναι δυνατή η εξέταση και η μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν τη στήλη και την κίνηση του πληθυσμού π.χ. γεννήσεις, θάνατοι, ασθένειες, μετανάστευση, παραγωγή κ.ά. Σχηματικά αποτυπώνονται με τα ποσοστά ηλικία, φύλλο, χώρο, επάγγελμα κτλ.

Όταν η καταγραφή πάρει σχήμα πυραμίδας (κώνου), τότε η μείωση ή αποτελεί επιθυμητό στόχο, ή σημαίνει επιβάρυνση κατάσταση, όπως π.χ. στη μείωση του πληθυσμού παρουσιάζει τον κίνδυνο του μαρμασμού της φυλής από την υπογεννητικότητα, με αναστροφή τη γήρανση του πληθυσμού και τον μαρμασμό. Πράγμα που ατυχώς συμβαίνει και στην πατρίδα μας και ιδιαίτερα στις ακραίες και ορεινές περιοχές, ή ορισμένα από τα νησιά μας. Εκεί οι θάνατοι είναι περισσότεροι από τις γεννήσεις και άρα εκεί ο πληθυσμός «νεκρώνεται» πεθαίνει.

Παλαιότερα οι αγροτικές και κτηνοτροφικές περιοχές ήταν η παιδικιά του έθνους που ανακάλυψε τον πληθυσμό και προσφοροτούσε το έθνος με εργαλά και καθαρά μυαλά. Τώρα εκεί η πτώση των γεννήσεων έφθασε σε επικίνδυνο σημείο σύμφωνα με δημογραφικές έρευνες (Ακαδημία Αθηνών 9.6.87), ώστε να υπάρχει κίνδυνος σε εκατό χρόνια ο πληθυσμός της πατρίδας μας να πλησιάζει τα 5.000.000 (Παπαδόπουλος). Οι γεννήσεις στην πατρίδα μας από 148.000 το 1980, αναμέ-

νεται να φθάσουν τις 106.000 το 1987 και αν προσθέσουμε την αραίωσή από τη μετανάστευση, την αύξηση του αριθμού διαζυγίων και του μεγάλου αριθμού των εκτρώσεων, βγαίνει αβασάνιστα το συμπέρασμα ότι το Έθνος μας διατρέχει σοβαρότατο κίνδυνο, όταν σ' άλλα κράτη η αύξηση του πληθυσμού είναι εντυπωσιακή, όπως στη γειτονική Τουρκία που από 50 εκατομμύρια, προβλέπεται ότι ο πληθυσμός της το 2020 θα φθάσει στα 95 εκατομμύρια.

Σήμερα τα χωριά μας κα-

Τό δημογραφικό πρόβλημα στο Ζαγόρι

ποικούνται από άτομα της «πρώτης ηλικίας». Ο γενικός δείκτης αύξησης της κατηγορίας αυτής έγινε 130,0 από 70,0 που ήταν το 1951 δηλαδή διπλασιάστηκε σ' αντίθεση με τον νέον που από 27,600 έφθασε στο 21,300 στο ίδιο χρονικό διάστημα, διαφορά μεγαλύτερη και από ανεπτυγμένες χώρες.

Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η παραγωγικότητα να πέσει σε χαμηλά επίπεδα (στα χωριά μας μεγάλα μέρη της γης μένον ακαλλιεργήτα), επί πλέον άτομα των μεσαίων ηλικιών μπαίνουν γρηγορότερα από ότι έπρεπε στη σύνταξη, άρα αφαιρούνται από την παραγωγική ομάδα. Τώρα δε τα ναρκωτικά και το AIDS που προσβάλλουν κυρίως τους νέους έχουν πάρει επιδημικές διαστάσεις. Η κατάσταση θα επιδεινωθεί ακόμη περισσότερο, δεδομένου ότι σήμερα είναι η πρώτη αιτία θανάτου στις ηλικίες από 24—34 χρόνων, με πάση να γίνει για τις ηλικίες από 24—50 χρόνων.

Όταν όλο και λιγότερα άτομα θα δουλεύουν για περισσότερους, τους οποίους θάνατο υποχρεωμένοι να συντηρούν και να πληρώνουν τις δαπάνες περίθαλψής τους, αργά ή γρήγορα θα «γονατίσουν» και όλοι μαζί θα οδηγηθούν στην οικονομική καταστροφή, με πρώτα τα διάφορα κοινωνικά Ταμεία (ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΔΤ, ΤΕΒΕ κτλ.).

Κύρια αιτία της ερήμωσης των χωριών είναι η αστυφιλία. Απορροή ότι λείπουν τα στοιχειώδη μέσα διαβίωσης, η υγειονομική περίθαλψη και η ψυχαγωγία — ούτε τηλεόραση ο πληθυσμός δεν έχουν οικονομική μέση αυτών. Οι νέοι στοχεύουν στον εύκολο πλουτισμό και στις ευκαιρίες,

πιστεύουν ότι μόνο στα μεγάλα κέντρα είναι δυνατόν να πετύχουν. Οι νέες επιδιώκουν να εγκατασταθούν σε αστικό κέντρο, για να αποκτήσουν τις βαριές δουλειές του χωριού και να γευτούν τα αγαθά της ψυχαγωγίας που στο στενό περιβάλλον του χωριού δεν είναι δυνατόν να έχουν. Αποτέλεσμα, σύμφωνα με μελέτες ειδικών, μεγάλο ποσοστό νέων και των δύο φύλλων, όταν διαμένουν στα αστικά κέντρα μακριά από την επίδραση της οικογένειας και χωρίς πείρα από τους κινδύνους των πόλεων, παρασύρονται σε πράξεις

καταστροφικές για την υγεία, την εκπαίδευση, την επαγγελματική αποκατάσταση και τη μελλοντική οικογενειακή συμβίωση και την ανατροφή των τέκνων τους.

Άλλη αιτία εξ ίσου σοβαρή είναι η αδιαφορία του κράτους για τους πληθυσμούς των ορεινών οικισμών, γιατί η διαπύλη κατά κεφαλή είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των αστικών κέντρων και οι ψήφοι λιγότεροι. Αποτέλεσμα η κατάσταση να χειροτερεύει στην ύπαιθρο αλλά και στα αστικά κέντρα με αποκορύφωμα την απάνθρωπη από άποψη υγείας διαβίωση.

Είναι πράγματι περίεργο το ότι, συνταξιούχοι που περσασαν τη ζωή τους στην επαρχία, να ζουν τα τελευταία και πιο ευταθεί χρόνια τους στο απάνθρωπο περιβάλλον των μεγάλων αστικών κέντρων και ιδίως των Αθηνών, όπου κατά εκατοντάδες πεθαίνουν σε επιδημίες, όπως πέθανε το καλοκαίρι αλλά και φέτος με την εισαγωγή τους στα Νοσοκομεία από παθήσεις που προέρχονται από την οικονομική και οικονομική κατάσταση.

Η εξουθενωτική ηγούραση, η έλλειψη πράσινου, η φωτοχυσία, η αλλεργία απειλεί τη δημόσια υγεία και υπονομεύει θανατηφόρα, αλλά υπνοθεύει τον καρκίνο. Ας μην δρώμεν τη δικαιολογία ότι τους τραβούν τα παιδιά και τα εγγόνα, αντίθετα εκείνοι πρέπει να πείθουν τα παιδιά τους να ζήσουν στην επαρχία, όπου ασφαλώς λιγότερο κινδυνεύουν οι νέοι από τις σύγχρονες μαστίγιες, που αφθονούν στα μεγάλα αστικά κέντρα και τα καταδικάζουν να ζουν με ηρεμιστικά ή τα οδηγούν σε πρόωρα γεράματα ή το θάνατο. Σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά για τη

«σκιά του θανάτου», τα ναρκωτικά, έχουμε ένα νεκρό κάθε 2 μέρες μόνο από υπερβολική δόση ο δε αριθμός των τοξικομανών υπερβαίνει τις 100.000.

Στη χώρα μας που τα πάντα μετρούνται με την ψήφο, η εγκατάλειψη των ορεινών περιοχών, αποτελεί θανάσιμο κίνδυνο, για το μέλλον της πατρίδας μας. Ο πληθυσμός συγκεντρωμένος στα μεγάλα αστικά κέντρα κατά μεγάλο ποσοστό φθείρεται, σ' αντίθεση με την επαρχία όπου η ζωή είναι μεν λιτότερη, αλλά ασφαλώς ανθροπική. Αν το κράτος, ακολουθώντας τα πρότυπα της ΕΟΚ, στρέψει την προσοχή του και στα χωριά, ώστε να δημιουργηθούν θέσεις ανθρώπινης εργασίας, τότε μόνον η χώρα μας θα απαντήσει το μέλλον με αισιοδοξία ανάμεσα στους αναπτυσσόμενους λαούς. Η αποκέντρωση είναι εθνική υποχρέωση.

Πέρα όμως από την ευθύνη του κράτους, μεγάλο ποσοστό ανήκει και σε μας, εμείς πρέπει να προβάλουμε τις ανάγκες και τις δυνατότητες της περιοχής μας, εμείς πρέπει να διαθέσουμε λίγες ώρες στη μελέτη των προβλημάτων που απασχολούν το χώρο μας. Όλοι έχουμε αυτή τη δυνατότητα, σ' όποιο πνευματικό επίπεδο και αν διακομώδα. Εμείς έχουμε τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε ώρες εργασίας σε ορισμένα τομείς χωριά προς το παρόν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα: Το ψυχαγωγικό περιβάλλον: Διόλου που παρά την σοβαρή επιδείνωση του κ. Αχ. Εμμανουηλίδη καλές Ζαγορίσιες δεν έδειξε ενδιαφέρον για να βρεθεί ένας καμπίσιος να κάνει την τύχη του.

Το ενδιαφέρον, η αγωνιστικότητα, οι προσπάθειες και η συνεργασία θα συμβάλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη της ιδιαίτερης πατρίδας μας. Οφείλουμε επίσης να κατανοήσουμε ότι σήμερα είναι μεγάλο σφάλμα για όποιον πιστεύει στην ανάπτυξη του χωριού του και μόνο. Το Ζαγόρι, πρέπει να το πιστέψουν όλοι ότι, θα αναπτυχθεί μόνο σαν ενιαίο. Και δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι «εκατό κούτες γνώμης είναι καλύτερες από καμιά». Το περιβάλλον μας έχει ανάγκη τις στήλες του σε κάθε συμπατριώτη που μας στέλνει την συνεργασία του είτε επώνυμο στα πλαίσια πάντοτε της Ζαγορίσιας ευπρέπειας.

ΧΡΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Από τη δικτατορική διαπληθή του ιατρού κ. Μιχ. Μάλαρα, λέκτορα Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με τίτλο: «Η λαϊκή βοτανολογία», δημοσιεύουμε πηρήματα που αναφέρονται σε διάφορα βότανα που χρησιμοποιούνται για θεραπευτικούς λόγους ακόμα και σήμερα στην περιοχή μας.

ΒΑΛΣΑΜΟ

Περιγραφή

Πόα πολυετής, πολύκλαδη, λεπτόκλαδη, ύψους 30 — 60 εκ., με κυλινδρικό κορμό κατά μήκος του οποίου εξέχουν δύο γραμμές. Έχει μικρά επιμήκη φύλλα μήκους 1,5—3 εκ. τα οποία έχουν πολλή διαφανή στιγμάτα και είναι το ένα απέναντι στο άλλο. Τα άνθη έχουν διάμετρο 2—3 εκ. Ανθίζει Ιούνιο — Σεπτέμβριο. Είναι πικρό φυτό. Είναι πικρό στο Ζαγόρι.

Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού μαζεύουν τα άνθη του φυτού και τα τοποθετούν μέσα σε ένα μπουκάλι με ελαιόλαδο που το εκθέτουν αρκετές ημέρες στον ήλιο. Τα άνθη διαλύονται σιγά - σιγά και το διάλυμα παίρνει ένα πορτοκαλί χρώμα και είναι κάπως παχύρευστο. Χρησιμοποιείται για επάλειψη πληγών, καθώς και σε έρπητα ζωστήρα.

Ιστορία — Άλλες χρήσεις

Το φυτό αυτό είναι γνωστό από την αρχαιότητα και αναφέρεται από το Διοσκουρίδη σαν επολυωτικό των πληγών, κατά της ισχυαλγίας και σαν αντιπυρετικό.

Σε γιατροσόφια του Ζαγορίου αναφέρεται σαν επολυωτικό αλοιγή για τις ραγάδες του μαστού και «τα χέρια όπου σπάζουν» και σαν επολυωτικό πληγών.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Περιγραφή

Είναι πολύκλαδο, ετήσιο, αρωματικό φυτό, ύψους 30 — 60 εκ., με φύλλα αντίθετα, οδοντωτά, ωοειδή, μήκους 3 — 5 εκ.

Χρήση στο Ζαγόρι

1. Στην υπέρταση, κλωνία από βασίλικό θράβονται πολύ ώρα με νερό και από το αφέψημα αυτό πίνει ο ασθενής ένα φλυτζάνι τσαγιού κάθε πρωί.

2. Σε περιπτώσεις εξασθένησης της μνήμης, από το αφέψημα λαμβάνονται ένα έως δύο φλυτζάνια τσαγιού την ημέρα.

Ιστορία — Άλλες χρήσεις

Αναφέρεται από το Διο-

σκουρίδη υπό το όνομα «Ωκιμον» και χρησιμοποιείται σαν διουρητικό, γαλακτοπαραγωγό, άφυσο, κατά των πνευμόνων. Σε γιατροσόφια του Ζαγορίου συνιστάται το αφέψημα του βασίλικου μαζί με φύλλα καπνού για απόπτωση λίθων εκ του ουροποιητικού.

Δραστικά μέρη είναι τα φύλλα και τα άνθη.

ΒΑΤΣΙΝΙΑ

(βάτος, αγριόβατος)

Περιγραφή

Είναι θάμνος πολυετής με ευλώδεις θλαστός που απλώνουν στο έδαφος ή αναρριχώνται μέχρι 5 μ. μήκος και έχουν σκληρά αγκάθια. Τα φύλλα είναι παλαμοειδή και μισογυατά, με 3—5 παράφυλλα, με οδοντωτά άνθη είναι λευκά ή ροζ με 5 πέταλα. Οι καρποί είναι σύνθετοι (μούρα) μαύροι. Ανθίζει Ιούνιο - Αύγουστο. Βρίσκεται κοντά σε φράκτες, αραιά δάση, λόχμες, σε υψόμετρο μέχρι 2.400 μ.

Χρήση στο Ζαγόρι

Χρησιμοποιείται σε έλκεμα. Φύλλα του φυτού αλείφονται με λάδι και προσδίδονται στην περιοχή που υπάρχει το έλκεμα για αρκετές ώρες.

Ιστορία — Άλλες χρήσεις

Το φυτό είναι γνωστό από την αρχαιότητα και οι θεραπευτικές του ιδιότητες αναφέρονται από τον Θεόφραστο και Διοσκουρίδη, που συνιστούσαν το αφέψημα του φυτού σε γαστρεντερικά νοσήματα και κατά των αφθών. Σε γιατροσόφια αναγράφεται «σε πόνο της γλώσσας». Και μέχρι σήμερα οι χρήσεις του φυτού παραμένουν ίδιες, ήτοι κατά της διάρροιας, πονόλαιμου, αφθών και ουλίτιδος. Επίσης χρησιμοποιείται ως διουρητικό, επολυωτικό πληγών και ελκών και αντιδιαβητικό.

ΚΥΔΩΝΙ

Περιγραφή

Καρποφόρο δένδρο μικρού ύψους, σπάνια υπερβαίνει τα 3 μ. Κορμός με τεφρό φλοιό. Φύλλα ωοειδή, χνουδωτά. Άνθη μεγάλα χρώματος ροδίνου. Καρπός κυτρινωτός μεγάλος σε σχήμα αχλαδιού ή μήλου ανάλογα με την ποικιλία, με σάρκα σκληρή στυφής γεύσης.

Χρήσεις στο Ζαγόρι

Συλλέγονται οι σπόροι και ξεραίνονται σε σκιερό μέρος. Σε περιπτώσεις κυτί-

ΜΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΕΡΓΙΟ ΔΟΥΒΛΗ

Στο τελευταίο φύλλο του περιοδικού το «Ζαγόρι μας», ο αγαπητός μου Στ. Δούβλη, περιβάλλει με τα γραφόμενα με τέτοιες λογοτεχνικές κορώνες, ώστε διερωτάται κανένας αν γράφεται ιστορία ή λογοτέχνημα. Απαραίτητη προϋπόθεση στα ιστορικά γεγονότα είναι η ακρίβεια και η λιτότητα και μάλιστα σαν πρόκειται για συγγενικά και σύγχρονα πρόσωπα. Είμαι υποχρεωμένος να του θυμίσω εκείνο που λέει ο μεγάλος Περικλής: «αν πει λιγότερα αδικεί, αν πει περισσότερα χολαρεύει». Θα παρατηρήσω, ότι ανακρίβεια αναφέρει ή αγνοεί.

1) Το όνομα Ντούβλης δεν έχει καμιά σχέση με τον Ντούβλη που σκότωσε τον Αλή Τσογμένιο, γιατί το επώνυμο στην οικογένεια είναι Στόλης. Αυτό δίνει από επίσημο έγγραφο επικυρωμένο και σφραγισμένο από τον Μοναχάκη Σκαμνελίου που βρίσκεται στα γέρια μου το Μάιο του 1863 και αφορά μαρτυρία για ένα γεγονός. Λέει «Δημήτρη Στόλη μαρτυρώ δια γερός του εγγραμμάτου μου γιου Αστερίου».

2) Στην οικογένεια έχουμε 1) Δημήτριο Στόλη, η γυναίκα του Δημήτρη, 2) Αστέρια Στόλη, η γυναίκα του Γιούσανα, η Στόλη, όπως τη λέγαμε, 3) Δημήτριο Στόλη, η γυναίκα του η Κίτσα 4) Στέργιος Δούβλης κλπ.

3) Ο Ντούβλης που σκότωσε τον Αλή Τσογμένιο ήταν οριστικά της περιοχής, κατάγονταν απ' τη Δόλιανη ή απ' άλλους από τη Βοδούσα και τον σκότωσε ο ψυγόνος του.

4) Το επώνυμο Ντούβλης πιθανώς να είναι παρατσούκλι (πινόμι) όπως το έλεγαν στο Σκαμνέλι. Ίσως κάποιοι Στόλης να έκαναν τον «πληρωτά» και τον φώναζαν Ντούβλη. Τέτοια πινόμια είναι πάρα πολλά στο Σκαμνέλι και έμειναν σαν επώνυμα και θα τα αναφέρο στο ήδη και έθιμα του Σκαμνελίου που γράφω.

Αποσπότης δεν υπάρχει στην οικογένεια ώστε το Στόλη να προσεγγιστεί από αυτό.

5) Ο Στέργιος σαν εθελοντής δεν πολέμησε στο Μπιζάνι, αλλά στη Μακεδονία κα-

τιδας (καύσος κατά την ούρηση, συχνουρία, δυσουρία) θράβονται μερικοί σπόροι με νερό και πίνει ο ασθενής ένα φλυτζάνι του τσαγιού κάθε πρωί.

τά τον Ελληνοβουλγαρικό πόλεμο.

6) Προσελήφθη ως υπάλληλος στον Κυλινδράκη της χήρας Κωνσταντίνου. Από τη είχε δυο γιους και δυο κόρες. Τι δυο κόρες συνόδεψε στην Ελβετία, η μια απ' αυτές ήταν η κατόπιν μεγάλη ηθοποιός Κατίνα Παξινού. Το γιατί προτιμήθηκε αυτή είναι άλλη ιστορία, που δεν είναι του παρόντος.

7) Η ικανότητά του, αλλά και η εντιμότητα αναδειχθήκαν σαν το έδαφος οι μυλωνάδες του Πειραιά για τη συγκέντρωση σιτηρών στη Θεσσαλία και στο τέλος τον έβγαλαν γερόστη για 10.000 δραχ. Ο θεός μου Δαδίας μαρτυράει μου τον έλεγχο: «Καλή σου κάνουν, αν ήμουν στη θέση σου, θα είχε βγάλει 500.000». Στο τέλος τον διατάσαν.

8) Τα αυτοκίνητα τα είχε μετά τη Μικρασιατική καταστροφή και τα χρησιμοποιούσε για τη μεταφορά πάγων απ' το εργοστάσιο του Φίε στον Πειραιά.

9) Η επιλογή του επιταγοίου που άνοιξε απέτυχε, γιατί τον έλεγαν δικό του άνθρωπο. Δεν πρέπει να πω γι' αυτό περισσότερα.

10) Ήθελε στο Σκαμνέλι με μια μικρή σύνταξη. Έγινε Πρόεδρος. Εργάστηκε για το καλό του χωριού, όσο λίγος. Στην επιτυχία των στόγων πεποιθμένος, «Ρόζος» όπως τον έλεγαν οι παλιότεροι. Αντικειμήθηκε συμφέροντα και έκανε έργα τόσα που δεν είχαν γίνει επί χρόνια πολλά προηγούμενα. Μου έλεγαν για τις αντιδράσεις που συναντούσε: «Εφαρμόζει Δημοκρατία στην πολιτική. Τι γνωστή ιστορία με τους Μπαρουντζίλους της Δημοκρατίας». Ένας Σκαμνελίτης μου είπε: «Έβλεπε πένιμα χρόνια μπροστά». Στις δημόσιες υπηρεσίες ήταν πάντα ευφρόνως. Να ετοιμάσουμε τα χαρτιά, γιατί θάβει ο Μπαρουντζίλος - Στέργιος με την ηλικία», έλεγαν.

Ο δρόμος που περνάει στη μέση στο χωριό είναι έργο δικό του και πραγματοποιήθηκε χωρίς στο πείσμα του. Φέρει δε και το όνομά του. Ο δρόμος φέρει το όνομα των ευεργετών. Το αγνοεί αυτό ο αγαπητός Στέργιος; Εργαζόταν στο χωριό στο σπίτι του Καραδήμιου, ο πατριός του είναι στο Καπέσοβο.

12) Γιατί αποσπότης την περίοδο της Κατοχής; Γιατί δε γράφει ότι τον πήγανον για εκτέλεση και τους έβγαλε απ' τα γέρια; Όλα αυτά για την ελευθεροστυλία του.

ΟΛΤΣ. ΦΡΑΓΚΟΤΑΝΣ

Σύνδεση Ζαγορίου με Κόνιτσα δια της οδού Λάκκας Αώου και η ανάπτυξη της περιοχής

Από το περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ αριθ. 10 του κ. Βασ. Βάτσου και σχολίο του περιοδικού σχετικά με την σύνδεση Ζαγορίου - Κόνιτσα επειδή θεωρούμε το θέμα πολύ σοβαρό για την ανάπτυξη της περιοχής μας.

Έχει προγραμματισθεί από 20ετίας η 25η Επαρχιακή οδός με αφετηρία το 19ο χιλιόμετρο της ΕΟ Ιωαννίνων - Κόνιτσης, που διέρχεται το Ζαγόρι δια των χωριών Τραπεζοφύου, Σκαμνελίου, Ηλιοχωρίου, Βρυσοχωρίου και από εκεί δια της γέφυρας του Αώου να ενωθεί με την υπ' αριθ. 36η Επαρχιακή οδό επί του άξονα Κόνιτσης - Ελευθέρου - Παλαιοσέλιου - Πάδων.

Μέχρι αυτή τη στιγμή η οδός αυτή είναι ανοικτή μέχρι το Βρυσοχώρι που βρίσκεται απέναντι από τα χωριά της Λάκκας και απέχει από αυτά 8-10 χιλιόμετρα.

Η επέκταση αυτή της οδού είναι εγκεκριμένη και η μελέτη έτοιμη, το δε σοβαρό τεχνικό και πολυδάπανο έργο, η γέφυρα επί του ποταμού Αώου δυναμικά μήκους 50 μέτρων είναι κατασκευασμένη (επειδή έχουν περάσει πολλά χρόνια από την κατασκευή της απαιτείται η συντήρηση των σημείων στήριξης της γέφυρας επί του ποταμού, οι τεχνικές υπηρεσίες της Νομαρχίας πρέπει να ενεργήσουν άμεσα).

Οι Κονιτσητές Ζαγορίου και Κόνιτσης που αλληλοσυντηρούνται ουδέμια επαφών έχουν μεταξύ των (ίσως να είναι και η μοναδική περίπτωση στη χώρα μας).

Από τις στήλες του περιοδικού μας υποβάλλεται η παρακάτω πρόταση προς όλους τους φορείς των επαρχιών Κόνιτσης - Ζαγορίου και του Νομού μας γενικότερα όπως γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες, να ισχυρισθεί η διάνοιξη της 25ης Επαρχιακής οδού από το Βρυσοχώρι μέχρι την άξονα Παλαιοσέλιου - Πάδων που ανήκει στην 36η Επαρχιακή οδό και έτσι να συνδεθεί μέσω της Λάκκας Αώου η περιφέρεια Ζαγορίου με την περιφέρεια Κόνιτσης.

Με τη σύνδεση αυτή θα επιτευχθούν τα παρακάτω: 1. Θα εξυπηρετούνται οι επιβατικές ανάγκες των κατοίκων των χωριών της Λάκκας Αώου και Ζαγορίου.

Για να μεταθούν οι μεν πρώτοι στα Ιωάννινα οι δε δεύτεροι στην Κόνιτσα είναι υποχρεωμένοι να πραγματοποιούν ολόκληρο κύκλο μέσω Κόνιτσης και Ζαγορίου, ενώ δια της 25ης Επαρχιακής οδού θα συντομευθεί η διαδρομή τουλάχιστον κατά 40 χιλιόμετρα.

2. Αυτόματα διανοίγεται η Επικοινωνία Ζαγορίου και Δυτικής Μακεδονίας διότι υπάρχει σε λειτουργία οδός που συνδέει το Δίστρατο με τα Γρεβενά.

3. Θα ανοιχθούν μεγαλύτεροι οικονομικοί ορίζοντες για την αγορά της Κόνιτσης.

4. Η οδός αυτή αφού ολοκληρωθεί θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής μας και ιδιαίτερα των χωριών της Λάκκας Αώου, διότι θα σχηματισθεί κύκλος γύρω από τον ορεινό όγκο της Τύμφης, του Σιμόλικα και του Αώου ποταμού, η οποία θα προσφέρει ανεπανάληπτα αξιοθέατα φυσικά στοιχεία επίσης θα οδηγήσει στις ήδη υπάρχουσες τουριστικές εγκαταστάσεις της Βασιλίσσας κοντά στο Δίστρατο.

5. Θα διευκολύνει την εκμετάλλευση και μεταφορά του υπάρχοντος δασικού πλούτου των χωριών της Λάκκας και του Ζαγορίου. Η 36η Επαρχιακή οδός που ενώνει την Κόνιτσα με τα χωριά Ελευθέρο - Παλαιοσέλι - Πάδες - Άρματα και Δίστρατο με τα Γρεβενά ονομάζεται και οδός Λάκκας Αώου.

Η έναρξη διανοίξεως έγινε επί αειμνήστου Στρατιού και τότε Υφυπουργού Σωκράτη Δημάρατου με ενέργειες του ίδιου ο οποίος αγάπησε την επαρχία μας από την εποχή του Ελληνοϊταλικού πολέμου (έλαβε μέρος στην εκστρατεία της Πίνδου ως Διοικητής Ταξιαρχίας Ιππικού μαχόμενος με ενθουσιασμό κατά των Ιταλών της Μεραρχίας «ΤΖΟΥΛΙΑ - ΑΛΠΙΝΙ» στις ορεινές επιχειρήσεις ελευθερώνοντας τα χωριά της Λάκκας Αώου). Επίσης θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρω τον αείμνηστο Ταξίαρχο και Γενικό αρχίατο Νικόλαο Γιάκα από τις Πάδες, ο οποίος υπηρέτησε υπό τις διαταγές του Στρατηγού Δημάρατου σαν αρχίατος στις επιχειρήσεις της Πίν-

δου, ο οποίος με έντονες ενέργειες από την εποχή εκείνη μέχρι και τις τελευταίες στιγμές της ζωής του ενδιαφερόταν για τη διάνοιξη της οδού και γενικότερα για την πρόοδο των χωριών της Λάκκας Αώου.

Η διάνοιξη, η κατασκευή τεχνικών έργων σε όλο το μήκος και η ασφαλίτρωση της οδού είναι επιτακτική ανάγκη των κατοίκων της Λάκκας Αώου για την καλύτερη εξυπηρέτηση των και τη διευκόλυνση τουριστών και ορειβατών Ελλήνων και ξένων για την ανάβασή των στην ψηλότερη κορφή της Πίνδου του Σιμόλικα (2.637 μ.).

Στο Σιμόλικα κανείς μπορεί να φθάσει από το Ελευθέρο απ' ευθείας ή δια του Κιλέφτη. Επίσης από το Παλαιοσέλι και τις Πάδες, έχει πολλές μικροπεδιάδες και απέραντο δάσος και η ανάβασή είναι ρομαντική και ευχάριστη. Λίγο πιο κάτω από την κορφή του υπάρχει η γνωστή Δρακόνιμη, είναι δε γνωστός ο μύθος των δύο (2) Δρακόντων της Πίνδου: οργισθέντες οι δύο (2) Δράκοι άρχισαν πόλεμο μεταξύ των, ο Δράκος της Δρακόνιμης του Σιμόλικα έριχνε πέυκα εναντίον του Δράκου της Δρακόνιμης της Τύμφης, ενώ εκείνος εμάχεται ρίχνοντας πελώριους θράκους κατά του αντιπάλου του (είναι δε γνωστό ότι στο Σιμόλικα υπάρχει απέραντο δάσος και στην Τύμφη απότομες οροσειρές με ογκώδεις θράκους).

Η οδός Λάκκας Αώου είναι κατασκευασμένη να συνδέσει την Ήπειρο δια της Επαρχίας Κόνιτσης με την Μακεδονία, η μια από Κόνιτσα - Ελευθέρο - Γρεβενά. Την οδό αυτή διέβαιναν προπολεμικά οι κάτοικοι της Λάκκας με τα πόδια και τα ζώα.

Αυτή η σημερινή οδός ήταν η στρατιωτική οδός του Πύρρου Βασιλιά της Ήπείρου και της Μακεδονίας, ήταν η οδός των εκστρατευμάτων Ρωμαίων από την Ήπειρο προς την Θεσσαλία. Η οδός της Λάκκας Αώου συντομεύει την απόσταση Θεσσλικής - Κόνιτσης κατά 100 χιλιόμετρα.

ΣΧΟΛΙΑ

● Το περιοδικό και παλαιά είχε σχολιάσει το γεγονός πως οι επαρχίες Κόνιτσης και Ζαγορίου που γειτονεύουν στη Λάκκα - Αώου δεν έχουν οδική μεταξύ τους σύνδεση, μολονότι στον Αώο από το 1960 υπάρχει γέφυρα για αυτοκίνητα. Η κοινότητα Παλαιοσέλιου αυτή την στιγμή μετά από συντονισμένες προσπάθειες κατασκευάζει αγροτικό δρόμο ο οποίος πιστεύεται πως φέτος θα φθάσει στον ποταμό Αώο. Το ίδιο φημολογείται πως θα πράξουν και οι απέναντι Βρυσοχωρίτες. Τυπικά θα υπάρχει επικοινωνία με αυτοκίνητο αλλά είναι γνωστό πως οι αγροτικοί δρόμοι υπερτερούν σε προδιαγραφές επαρχιακού οδικού δικτύου. Παράλληλα ο δρόμος αυτός θεωρείται έργο τουριστικής υποδομής και πολλαπλά ωφέλιμος για τα χωριά της Λάκκας - Αώου που δικαιολογεί την ένταξή του σε πρόγραμμα επαρχιακής οδού. Ο κ. νομαρχιακός σύμβουλος Κόνιτσης δεν πρέπει να πάψει να επισημαίνει στο νομαρχιακό συμβούλιο την αναγκαιότητα εκτέλεσης αυτού του έργου.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

ΕΛΛΗΝΟΤΟΠΟΣ: Ο κ. Απόστολος Αθ. Κρεμμύδας πρόσφερε 50.000 και όχι 5.000 δραχμές.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Ιωάννινα: Λέρβου Βύρωνος 21
Τηλ. 0651/28.088-26.266
Αυτόματος Τηλεφωντής 33.469

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Βασίλειος Βύρων
Βασίλειος Κώστας
Γιάννης Ευριπίδης
Λαμπρινός Στάθης
Νικόλαος Γιάννης
Τζιβάς Βασίλης
Τζιβάς Φίλιππος
Τσαούσης Λεωνίδας

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ
Γ. Δούβαλη - Ε. Αποστόλου
28 Οκτωβρίου 41

ΑΛΕΞΙΟΣ ΝΟΥΤΣΟΣ

Ποιός υπήρξεν ο πραγματιυός φίλος αυτού

Ο Αλέξιος Νούτσος κατήγετο από το Καπέσοβο, γηγενής του Νούτσου Καρραιστή και υπήρξε προσεχτός του Ζαγορίου κατά την εποχή του Αλή Πασά και σύμβουλος αυτού (ριζάλι) κατά τον Γιάζην.

Ο Αλ. Νούτσος έπαιξε σπουδαίο ρόλο στον Ηπειρωτικό Αγώνα. Επέδινε να δημιουργηθεί Ελληνοαλβανικό Κράτος με ηγεμόνα τον Αλή Πασά. Με ενέργειές του οι Σουλιάτες ήλθαν στην Ηπειρόν και εγκατεστάθηκαν στο Σούλι, από το οποίο παλαιούσαν κατά των Σουλτανικών στρατευμάτων, που πολιορκούσαν τον Αλή. Μετά την αποτυχία της επαναστάσεως στο Ζαγόρι, ο Αλέξιος κατέφυγε στο Μεσολόγγι με τους Αλβανούς, όπου εργάζονταν υπέρ του Αλή. Μετά την άσπιση όμως εκεί του Μανροκορδάτου τον Ιούλιον του

1821 ο Αλέξιος χρησιμοποίησε επωφελέως υπέρ του ελληνικού αγώνος. Η προσωρινή Κυβέρνησις διόρισε αντὸν πολιτικὸν διοικητικὸν τῆς Ανατολικῆς Ἑλλάδος με στρατιωτικὸν τοιοῦτον τον Χρ. Παλάσσαν. Αλλ' ο Οδυσ. Ανδρούτσος ὕστερα ἀπὸ τὴν δευτέραν συνάντησιν μετ' αὐτὸν ἐδολοφόνησεν αὐτοῦς τὴν 25 Μαΐου 1822 στὴ Δρακοσπηλιά.

Ἡ Ἑλληνικὴ Δημοτικὴ Μοῦσα ἐτραγοῦδῃσεν τὸν Αλέξιον Νούτσον καὶ ἐθρήνησεν τὸν ἀδίκον γαμόν του. Ἡρενήσα δεκαοκτὼ συλλογὲς δημοτικῶν τραγουδιῶν, ἀλλὰ σὲ δυο μόνον ὁρίξα τὸ τραγούδι τοῦ Αλ. Νούτσου. Τὸ τραγούδι αὐτοῦ τὸ ἀναφέρει καὶ ὁ Γούδας στὸ βίο του. Ἐπίσης ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ Αλεξίου καὶ ὁ κ. Κ. Βαζζώκας στὸ βιβλίο του «Αλέξης Νούτσος».

Α' ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ.

Ἐν Ἀθήναις 1866 ὑπὸ Γ. Χασιώτου σελ. 119.

47. ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ

Ἐπρασίνισαν τὰ κλαριά κι ἐλάλησε κι ὁ κούκος
Κι Αλέξης δὲν ἐφάνηκε νὰ θγεῖ πρὸς τὸ Ζαγόρι,
Νὰ θάλῃ τοὺς Τούρκους ὀμπροστά καὶ τοὺς Ρωμηούς που
(πίσω

Καὶ τὸν Κασίμη στὸ πλευρό, ν' ἀνάφτει πο τοιμπούκι.
Εσείς πουλιά ἀχ τὰ Γιάννινα, κι ἀηδὸν' ἀχ τὸ Ζαγόρι
Εσείς δουλειὰ δὲν ἔχετε ρούτο το καλοκαίρι,
Δὲν πάτε πρὸς τὴ Λεθαδειά, τὴν μαύρη τὴν Ἀθήνα,
Νὰ ιδεῖτε καὶ νὰ μάθετε γι' αὐτὸν τὸν Κυρ Αλέξη;
— Ἐφές, προφές τὸν εἶδαμε στὸ χάνι τῆς Βεντίτσας
μαύρα πουλιά τὸν ἐτρωγαν, κι ἄσπρα τὸν τρο(γ)υρίζαν,
ἓνα πουλάκι, μαύρο πουλί, κάθεται καὶ τὸν κλαίει.
Να τοῦ ἤξερε ἡ μάννα σου, καὶ ἡ κουρεμαδιά σου
Μὴν ἀλλάζαν τὴν Πασκαλιά καὶ τὴ φλωριά μὴ θάναν.

Β' Τραγούδια τοῦ Ολύμπου. Ἐν Ἀθήναις 1881 — ὑπὸ Ἀθανάσ. Οἰκονομίδου.

Πρασίνισαν τὰ κλαριά κι ἐλάλησε κι ὁ κούκος
Κι Αλέξης δὲν ἐφάνηκε νὰ θγεῖ πρὸς τὸ Ζαγόρι.
Νὰ θάλῃ τοὺς Τούρκους ὀμπροστά καὶ τοὺς Ρωμηούς που
(πίσω

Καὶ τὸν Κασίμη 'ς τὸ πλευρό, ν' ἀνάφτει πο τοιμπούκι.
Εσείς πουλιά ἀπ' τὰ Γιάννινα, κι ἀηδὸν' ἀπ' τὸ Ζαγόρι,
Εσείς δουλειὰ δὲν ἔχετε ρούτο πο καλοκαίρι,
Δὲν πάτε πρὸς τὴ Λεθαδειά, τὴν μαύρη τὴν Ἀθήνα,
Νὰ ιδεῖτε καὶ νὰ μάθετε γι' αὐτὸν τὸν Κυρ Αλέξη;
— Ἐφές, προφές τὸν εἶδαμε 'ς τὸ χάνι τῆς Βεντίτσας
Μαύρα πουλιά τὸν ἐτρωγαν, κι ἄσπρα τὸν τριγυρίζαν,
Κι ἓνα πουλί, καλὸ πουλί, κάθεται καὶ τὸν κλαίει,
Να τοῦ ἤξερε ἡ μάννα σου, καὶ ἡ κουρεμαδιά σου
Μὴν ἀλλάζαν τὴν Πασκαλιά καὶ τὰ φλωριά μὴ θάναν.

Γ. Ἀν. Γούδας «Βίοι Παράλληλοι» Τόμος 'Ἐκτος «Πολιτιστικὸι Ἄνδρες» σελ. 339 ΑΛΕΞΙΟΣ ΝΟΥΤΣΟΣ. Στὴ σελίδα 396 τὸ τραγούδι τοῦ Αλέξη.

Ἐπρασίνισαν τὰ θουνά, Αλέξη Νούτσε μου
Κι' ἐλάλησεν ὁ Κούκος, Κύρ Αλέξη μου
Κι Αλέξης δὲν ἐφάνηκεν, Αλέξη Νούτσε μου
Νὰ θγεῖ πρὸς τὸ Ζαγόρι, Κυρ Αλέξη μου
Νὰ φέρει δέθρι τὰ χωριά, Αλέξη Νούτσε μου
Δέθρι τὰ θλαχοχώρια, Κυρ Αλέξη μου
Νὰ καθαικεύσει τὸ ντουρή, Αλέξη Νούτσε μου
Με τὴ φλωρένια σέλα, Κυρ Αλέξη μου
Βάνει τοὺς Τούρκους ὀμπροστά, Αλέξη Νούτσε μου
Ρωμαίους π' ἀπίσω, Κυρ Αλέξη μου
Καὶ τὸν Κασίμη 'ς τὸ πλευρό, Αλέξη Νούτσε μου
Κρυφά τὸν κουθεντιάει, Κυρ Αλέξη μου
Κασίμη' σὺρε 'ς τὰ σπύτια μου, Αλέξη Νούτσε μου
Κι 'ς τ' ἐρήμα σαράγια, Κυρ Αλέξη μου

Δ' Κ. Βαζζώκας ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ 1971

Ο συγγραφεὺς στὸ βιβλίο του ἀναφέρει καὶ διάφορα τραγούδια τοῦ Αλέξη Νούτσου. Ἀπὸ αὐτὰ ἀποσπάσματα στὴ σελ. 193 ἄλλο

Ἐπρασίνισαν τὰ θουνά, κι ἐλάλησεν ὁ κούκος
Κι Αλέξης δὲν ἐφάνηκε νὰ θγεῖ πρὸς τὸ Ζαγόρι.

Βάνει τοὺς Τούρκους ὀμπροστά ρωμαίους ἀχ ὅπως
Καὶ τὸν Κασίμη στὸ πλευρό κρυφά τὸν κουθεντιάει

σελ. 194

Κασίμη πουν τὰ σπύτια μου τὰ ἐρήμα σαράγια
τάκαψε ὁ Σμαῖλ Πασιάς καὶ τάκανε ρημάλια.

σελ. 194 ἄλλο

Πέφτουν ντουφέκια στὴ Ντοβρά κουμπούρια στὸ Κουκούλι

Αλέξης Νούτσος πολεμὰ Τούρκους καὶ Ζαγορίσιους,
Κι ὁ Κασίμης φώναξε στὸν Σουδενὸν τὸν Κάμπο,

— Ρίξε Αλέξη μ' τ' ἄρματα καὶ φεύγα ἀχ τὸ Ζαγόρι
Γ' ἔχεις κοπέλλα ἀρρωστη γυναίκα σ' ἄλλ' ἀράδα
Κι ὁ Νούτσος δὲν ἐθάσταξε γιὰτὶ εἶχε Ἀρβανίτες...

σελ. 195 ἄλλο

Ἐπρασίνισαν τὰ κλαριά κι ἐλάλησε ὁ κούκος
Κι Αλέξης δὲν ἐφάνηκε νὰ θγεῖ πρὸς τὸ Ζαγόρι
Νὰ θάλει Τούρκους ὀμπροστά καὶ τοὺς ρωμηούς τοῦ πίσω
Καὶ τὸν Κασίμη στὸ πλευρό ν' ἀνάφτει πο τοιμπούκι.

— «Εσείς πουλιά ἀχ τὰ Γιάννινα κι ἀηδὸνι ἀχ τὸ Ζαγόρι
Εσείς μὴ λαλήσετε ρούτο τὸ καλοκαίρι

Να πάτε πρὸς τὴ Λεθαδειά, τὴν μαύρη τὴν Ἀθήνα
Νὰ ιδεῖτε καὶ νὰ μάθετε γι' αὐτὸν τὸν Κυρ Αλέξη

— Ἐφές, προφές τὸν εἶδαμε στὸ χάνι τῆς Βεντίτσας
μαύρα πουλιά τὸν ἐτρωγαν, κι ἄσπρα τὸν τριγυρίζαν,

— ἓνα πουλί, μαύρο πουλί, κάθεται καὶ τὸν κλαίει
— Να τόξερ' ἡ μάννα σου ἡ δόλια σου γυναίκα

Μὴν ἀλλάζαν τὴν Πασκαλιά καὶ τὰ φλωριά μὴ θάναν...

Στὰ παραπάνω τραγούδια ὁ Κασίμης καὶ ὁ Μουχτάρ Πασιὰς, ὅπως θὰ ἴδουμε παρακάτω. Οἱ δυο αὐτοὶ ο Αλέξιος καὶ ὁ Κασίμης ἦσαν πάλι στὸ πλευρό του, πὺν τὸν κουθεντιάει, πὺν τὸν ἐρωτᾷ, κατὰ τὸν Σουλτανικὸν στρατὸν ἔρημα σαράγια του, καὶ σὺν ὁποῖον ὁ Κασίμης φώναξε στὸν Κάμπο τὸν Σουδενὸν νὰ ρίξει τὰ ἄρματα καὶ νὰ φύγει ἀπὸ τὸ Ζαγόρι.

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ τραγούδια ἀποδεικνύεται ὅτι πραγματικὸς καὶ ἐπιστήμιος φίλος τοῦ Αλ. Νούτσου υπήρξεν ὁ Κασίμης καὶ ὁ Μουχτάρ Πασιὰς, ὅπως θὰ ἴδουμε παρακάτω. Οἱ δυο αὐτοὶ ο Αλέξιος καὶ ὁ Κασίμης ἦσαν πάλι στὸ πλευρό του, πὺν τὸν κουθεντιάει, πὺν τὸν ἐρωτᾷ, κατὰ τὸν Σουλτανικὸν στρατὸν ἔρημα σαράγια του, καὶ σὺν ὁποῖον ὁ Κασίμης φώναξε στὸν Κάμπο τὸν Σουδενὸν νὰ ρίξει τὰ ἄρματα καὶ νὰ φύγει ἀπὸ τὸ Ζαγόρι.

Ἀπὸ αὐτὰ τὰ τραγούδια ἀποδεικνύεται ὅτι πραγματικὸς καὶ ἐπιστήμιος φίλος τοῦ Αλ. Νούτσου υπήρξεν ὁ Κασίμης καὶ ὁ Μουχτάρ Πασιὰς, ὅπως θὰ ἴδουμε παρακάτω. Οἱ δυο αὐτοὶ ο Αλέξιος καὶ ὁ Κασίμης ἦσαν πάλι στὸ πλευρό του, πὺν τὸν κουθεντιάει, πὺν τὸν ἐρωτᾷ, κατὰ τὸν Σουλτανικὸν στρατὸν ἔρημα σαράγια του, καὶ σὺν ὁποῖον ὁ Κασίμης φώναξε στὸν Κάμπο τὸν Σουδενὸν νὰ ρίξει τὰ ἄρματα καὶ νὰ φύγει ἀπὸ τὸ Ζαγόρι.

πλήρησαν τὰ Γιάννινα. Ο Μανκούρ Ἐφέντης Ἰβραήμ, γράφει ἀρκετὰ στὸ βιβλίο του γιὰ τὸν Κασίμη (βλ. Στ. Ἀρσβαντινὸν Ἱστορία Αλβανίας στὴν Τεπελενλή 1895 σελίδες 388—393). Ο Ἰβραήμ Μανκούρ, Γάλλος στρατιωτικὸς ἀπὸ τὸ Στρατόν, καταδιώχθηκε ἀπὸ τὸν Βοναπάρτη, γιὰτὶ ἦταν ἀρραβωνισμένος στὴ δυναστεία τῶν Βουρβόνων καὶ κατέφυγε στὴ Τουρκία, ὅπου ἐγένετο ἐξομότης. Ὅστερα ἀπὸ πολὺς καὶ ποικίλους περιπέτειες κατέφυγε κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1715 στὰ Γιάννινα, ὅπου υπηρέτησε στὴ στρατιωτικὴ υπηρεσία τοῦ Αλή Πασά, ὡς ὀργανιστὴς τῶν πυροβολικῶν μέχρι τὸν μηνὸς Ἰουλίου τοῦ 1819. Αὐτὸς συνέγραψε ὑπὸ τὸ παλαιὸν τὸ ὄνομα τοῦ βιβλίου MEMOIAIRES SUR LA GRECE L' ALBANIE, PENDANT LE GOUVERNEMENT D' ALI PACHA. Τὸ βιβλίο αὐτὸ τὸν Ἰβραήμ εἶναι μίᾳ τὸν ἀξιολογώτερον πηγὴν καὶ κυρίως γιὰ τὴν προσωποποιήσιν καὶ τὴν αὐτὴ τοῦ Αλή Πασά, γιὰ τὴν αὐτὸς παρέμεινε ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια κοντὰ στὸν Αλή καὶ ἀντιλήφθηκε ἀρκετὰς περιστάσεις τῆς ζωῆς τοῦ κοντὰ καὶ ἀκριβέστερα κατὰ τὸν Στ. Ἀρσβαντινόν.

Στὸ «Ἡπειρωτικὸ Ἡμερολόγιον» τοῦ 1980 δημοσιεύθηκε ἡ μελέτη μου «Ἱστορικὲς Μορφὲς τοῦ Ζαγορίου — Νούτσος Κοντοδήμιος ἢ Φύτρος» (ἓνα δημοτικὸν τραγούδι) σελίδες 352—360 με ἀρκετὴ βιβλιογραφία καὶ περὶ τὴν ἱστορίαν. Ἀλλὰ στὸ αὐτὸ Ἡμερολόγιον τοῦ 1981 δημοσιεύθηκε ἡ μελέτη τοῦ κ. Βαζζώκας «Μία ἱστορικὴ ἀνασκόπηση. Ἡ ἀλήθεια γύρω ἀπὸ τὴ δολοφονία τοῦ «Προσέπτα» Κυρ Νούτσο» τὸ 1797.

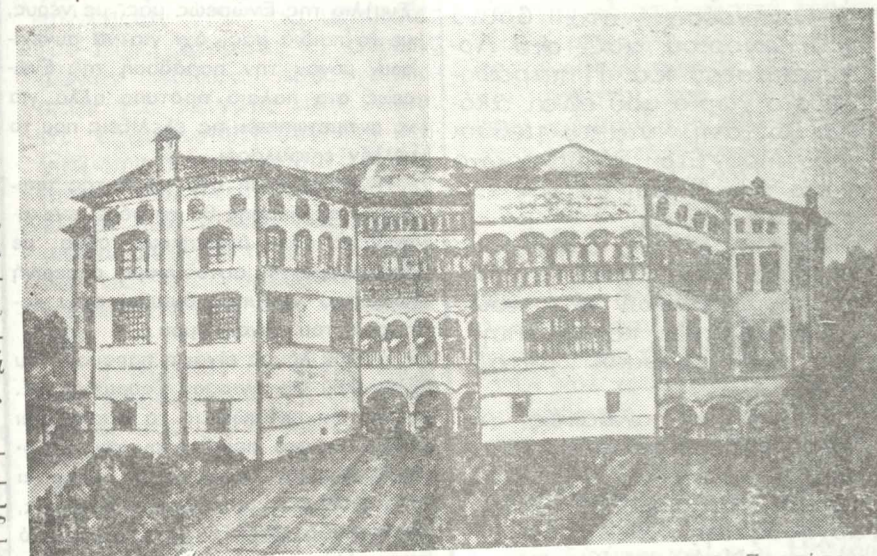
Στὴ μελέτη τοῦ αὐτοῦ κ. Βαζζώκας προσπαθεῖ νὰ μετριοποιήσει. Ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Βαζζώκας ξεχωρίζω δύο τὸ προηγουμένον Σήμμα καὶ τὴν ἀντίφασιν. Ο κ. Βαζζώκας στὴ σελίδα 370 τοῦ Ἡμερολογίου ἀναφέρει τὸ 1981 γράφει τὰ ἐξῆς: Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δημοτικὸν τραγούδι, πὺν δημοσιεύσῃς ὁ κ. Μ. Οἰκονόμου ἔγω νὰ παραστήσω τὰ ἐξῆς: Τὸ τραγούδι αὐτὸ τὸ παραθέτει καὶ ὁ Λαμπρινὸς, ἀπ' ὅπου φαίνεται τὸ πῶς ὁ Δελέκος καὶ τὸ δημοσιεύσῃς σὲ δική του παραλλαγή... καὶ ὁ Δελέκος ἐπιγράφει τὸ τραγούδι «Ο Νούτσος Κοντοδήμιος» προσθέτοντας καὶ τὸ «Φύτρος» πὺν πῶς ἀπὸ τὸν Λαμπρινόν — Τὰ παραπάνω ἀπὸ τὸν Κασίμη καὶ ἀναφέρονται στὸν Ἰωάννου που δολοφόνησε ἡ Σουλεϊμάν Πα

σίνα καὶ στὴ δολοφονία τοῦ Αλέξη Νούτσου. Ο Δελέκος ἐπιγράφει τὸ τραγούδι «Ο Νούτσος Κοντοδήμιος» προσθέτοντας καὶ τὸ «Φύτρος» Ἐπρασίνισαν τὰ θουνά κι ἐλάλησεν ὁ κούκος
Κι Αλέξης δὲν ἐφάνηκε νὰ θγεῖ πρὸς τὸ Ζαγόρι
Νὰ καθαικεύσει τὸ Ντουρή με τὴ φλωρένια σέλα
Νὰ θάλει τοὺς Τούρκους ὀμπροστά καὶ τοὺς ρωμηούς τοῦ
(πίσω

καὶ τὸν Μουχτάρη στὸ πλευρό νὰ κρυφακουθεντιάει.
Πέφτουν ντουφέκια στὴ Ντοβρά στὴ ράχη στὸ Κουκούλι
καὶ ἀκούγονται στὸν Αἰ - Λια καὶ πάνω στὸ Βραδέτο...

Ὡς ἐδὼ τὸ τραγούδι ἀναφέρεται στὸν Αλέξη καὶ ὄχι στὸν πατέρα τοῦ Ἰωαννοῦ. Ο Αλέξης Νούτσος εἶναι αὐτὸς πὺν καθαικεύει τὸν Ντουρή, γιὰ νὰ ἀνεβῇ καθε ἀνοιξὴ στὸ Ζαγόρι, πὺν ἦταν γεγονὸς μεγάλης σημασίας.

Πέφτουν ντουφέκια στὴ Ντοβρά, στὴ ράχη στὸ Κουκούλι

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Τὸ ἀρχοντικὸ «Μαρινάτικο» ἐδρα ἐπιστάσεως Ζαγορίου

εἶναι στίχοι ἀπὸ ἄλλο τραγούδι πὺν ἀναφέρεται στὴ μάχη πὺν ἔδωσε ὁ Αλέξης Νούτσος στὸ Ζαγόρι τὸ 1820 με τὸν Ἰσμαήλ Πασά.

Ο κ. Βαζζώκας πάλι στὸ «Βάνει τοὺς Τούρκους ὀμπροστά καὶ τοὺς ρωμηούς τοῦ πῶ

(σὼ καὶ τὸν Μουχτάρη στὸ πλευρό κρυφά νὰ κουθεντιάει.

Στὰ παραπάνω ὁ κ. Βαζζώκας γιὰ νὰ υποστηρίξει τὴν γνώμη τοῦ γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Καρραιστίου χρησιμοποιοῖ τὸ Λεγόμεινον «Προηγουμένον Σήμμα» καὶ τὴν ἀντίφασιν. Α. Τὸ ΠΡΩΤΩΤΕΡΟΝ ΣΧΗΜΑ

Ο Κ. Βαζζώκας γράφει «τὸ τραγούδι αὐτὸ τὸ παραθέτει καὶ ὁ Λαμπρινός, ἀπ' ὅπου φαίνεται τὸ πῶς ὁ Δελέκος καὶ τὸ δημοσιεύσῃς σὲ δική του παραλλαγή... καὶ ὁ Δελέκος ἐπιγράφει τὸ τραγούδι «Ο Νούτσος Κοντοδήμιος» προσθέτοντας καὶ τὸ «Φύτρος» πὺν πῶς ἀπὸ τὸν Λαμπρινόν — Τὰ παραπάνω ἀπὸ τὸν Κασίμη καὶ ἀναφέρονται στὸν Ἰωάννου που δολοφόνησε ἡ Σουλεϊμάν Πα

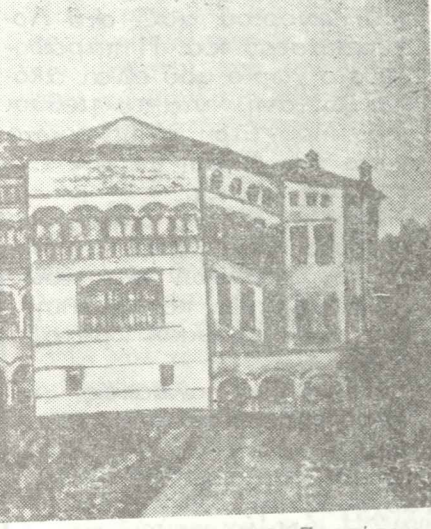
πὺν τὸ πῆρε ἀπὸ τὸ Λαμπρινόν. Τὸ τραγούδι στὴν ἀρχὴ ἀναφέρεται στὸν Αλέξ Νούτσο. Εἶναι δηλαδὴ τὸ τραγούδι τοῦ Αλέξη, ὅταν λέει:

Ἐπρασίνισαν τὰ θουνά κι ἐλάλησεν ὁ κούκος
Κι Αλέξης δὲν ἐφάνηκε νὰ θγεῖ πρὸς τὸ Ζαγόρι
Νὰ καθαικεύσει τὸ Ντουρή με τὴ φλωρένια σέλα
Νὰ θάλει τοὺς Τούρκους ὀμπροστά καὶ τοὺς ρωμηούς τοῦ
(πίσω

καὶ τὸν Μουχτάρη στὸ πλευρό νὰ κρυφακουθεντιάει.
Πέφτουν ντουφέκια στὴ Ντοβρά στὴ ράχη στὸ Κουκούλι
καὶ ἀκούγονται στὸν Αἰ - Λια καὶ πάνω στὸ Βραδέτο...

Ὡς ἐδὼ τὸ τραγούδι ἀναφέρεται στὸν Αλέξη καὶ ὄχι στὸν πατέρα τοῦ Ἰωαννοῦ. Ο Αλέξης Νούτσος εἶναι αὐτὸς πὺν καθαικεύει τὸν Ντουρή, γιὰ νὰ ἀνεβῇ καθε ἀνοιξὴ στὸ Ζαγόρι, πὺν ἦταν γεγονὸς μεγάλης σημασίας.

Πέφτουν ντουφέκια στὴ Ντοβρά, στὴ ράχη στὸ Κουκούλι

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Τὸ ἀρχοντικὸ «Μαρινάτικο» ἐδρα ἐπιστάσεως Ζαγορίου

εἶναι στίχοι ἀπὸ ἄλλο τραγούδι πὺν ἀναφέρεται στὴ μάχη πὺν ἔδωσε ὁ Αλέξης Νούτσος στὸ Ζαγόρι τὸ 1820 με τὸν Ἰσμαήλ Πασά.

Ο κ. Βαζζώκας πάλι στὸ «Βάνει τοὺς Τούρκους ὀμπροστά καὶ τοὺς ρωμηούς τοῦ πῶ

(σὼ καὶ τὸν Μουχτάρη στὸ πλευρό κρυφά νὰ κουθεντιάει.

Στὰ παραπάνω ὁ κ. Βαζζώκας γιὰ νὰ υποστηρίξει τὴν γνώμη τοῦ γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Καρραιστίου χρησιμοποιοῖ τὸ Λεγόμεινον «Προηγουμένον Σήμμα» καὶ τὴν ἀντίφασιν. Α. Τὸ ΠΡΩΤΩΤΕΡΟΝ ΣΧΗΜΑ

Ο Κ. Βαζζώκας γράφει «τὸ τραγούδι αὐτὸ τὸ παραθέτει καὶ ὁ Λαμπρινός, ἀπ' ὅπου φαίνεται τὸ πῶς ὁ Δελέκος καὶ τὸ δημοσιεύσῃς σὲ δική του παραλλαγή... καὶ ὁ Δελέκος ἐπιγράφει τὸ τραγούδι «Ο Νούτσος Κοντοδήμιος» προσθέτοντας καὶ τὸ «Φύτρος» πὺν πῶς ἀπὸ τὸν Λαμπρινόν — Τὰ παραπάνω ἀπὸ τὸν Κασίμη καὶ ἀναφέρονται στὸν Ἰωάννου που δολοφόνησε ἡ Σουλεϊμάν Πα

ραθένοντας τὰ διάφορα τραγούδια τοῦ Αλ. Νούτσου παρουσιάζει τὸν Κασίμη ὡς ἀδελφικὸ φίλο του, ὅπως ἀναφέρουν καὶ τὰ τραγούδια τῶν διαφόρων συλλογῶν, πουναντίον στὸ «Ἡπειρωτικὸ Ἡμερολόγιον» τοῦ 1981 καὶ στὸ περιοδικὸ μας «Τὸ Ζαγόρι μας» παρουσιάζει ὡς ἀδελφικὸ φίλο τοῦ Αλέξη τὸ γιὸ τοῦ Αλή Πασά Μουχτάρη. Τὸ ὅτι ὁ Μουχτάρ Πασάς, ὁ γιὸς τοῦ Αλή, ἦταν ἀδελφικὸς φίλος τοῦ Αλέξη δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα. Τὰ παῖδια τοῦ Αλή Πασά, Μουχτάρ καὶ Βελής, δὲν ἦσαν ἀδελφικοὶ φίλοι τοῦ Αλέξη, ἀλλὰ ἐχθροὶ του. Παράγει σχετικὴ ἱστορικὴ μαρτυρία.

«Οἱ υἱοὶ τοῦ Σατράπου, Μουχτάρης καὶ Βελής, ἐχθρικοί πρὸς τὸν Νούτσον διςκαίμενοι, ἀλλ' ἀδυνατοῦντες νὰ βλάψωσιν αὐτὸν ἀπομυκῶς, ἠθέλησαν νὰ ἐπιβάλωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιστάσεως Ζαγορίου φόρους τοὺς ὁποῖους κατ' οὐδὲν τρόπον ἠθέλουν οἱ κάτοικοι αὐτῆς πεῖθόμενοι τοῦ Αλέξιο» (Ἀγα. Ἀγαπητοῦ «Οἱ Ἐνδοξοὶ Ἄνδρες τοῦ 1821» Τόμος Πρώτος σελ. 473 Αλέξιος Νούτσος. Τὸ δημοτικὸν τραγούδι, πὺν μινεῖ τὸ Νούτσο καὶ ἀναφέρει τὸ Μουχτάρ ὡς ἀδελφικὸ φίλο αὐτοῦ ἀναφέρεται στὸ Νούτσο Κοντοδήμιον ἀπὸ τὸ Βραδέτο καὶ ὄχι στὸν Αλέξη Νούτσο. Ο δὲ μνημονεύμενος Μουχτάρ ἦταν σωματοφύλακας τοῦ «περιωνύου» ἐξοῦ τοῦ Νούτσου τὸν ἐκ Βραδέτου κατὰ τὸ Λαμπρινὸν καὶ κατεσκεύασε στὰ 1797 τὴ δούση τοῦ Παρισιοῦ ἀνάμεσα στὴ Ντοβρά καὶ Μπουλίτση.

Καὶ ἄλλη ἱστορικὴ μαρτυρία. Ἀγαστ. Γούδα «Βίοι Παράλληλοι» Τόμος Ἐκτος — «Πολιτικὸι Ἄνδρες» Ἐν Ἀθήναις 1874. Αλέξιος Νούτσος στὴ σελίδα 387 γράφει: — Ἀλλ' ὁ Νούτσος... καὶ μὴ φροντίζον πολὺ οὐτε περὶ χρηματισμοῦ, οὐτε περὶ πολιτικῆς, ἐν ὅμως μόνον οὐδέποτε παρημέλει τὴν προστασίαν δηλαδὴ καὶ ἐξοχὴν μεν τῶν λαόν τοῦ Ζαγορίου, ἀλλὰ, ὅσον ἠδύνατο, καὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν καὶ κατασκευάζων λαόν. Ἐνεκα τοῦ ἰδιοῦς τοῦτο ὁ Νούτσος ἀλλοτρίως ἤγετο εἰς αἰεὶν οὐκ ὀκνὸν μετὰ τὸν λοιπὸν μεγιστάνων, τῶν ἐπιφανέστερων τῶν ἐπιστάσεων καὶ ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτῶν τῶν μῶν τοῦ τυράννου... Τούτων μεν ἀπάντων, ἀξιούντων νὰ φορολογηθῇ καὶ καταπλήρωσι καὶ τὸ Ζαγόρι ἀκατάλληλος, ὡς στέρο καὶ τὰς λοιπὰς, πὺν τὴν

Κοινωνικά

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΛΑΪΣΤΑ: Αρραβωνιάστηκαν η Μαρία Ν. Γρίβα και ο Σπύρος Χρυσικός.

Τους ευχόμαστε καλά στέφανα.
Τ. Π.

★

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Ο δάσκαλος Κώστας Δημ. Σουλτάνης και η νηπιαγωγός Ειρήνη Χατζοπούλου από τη Μακεδονία αρραβωνιάστηκαν.

Καλά τους στέφανα. Ε. Γ.

— ● ★ ● —

ΓΑΜΟΙ

ΛΑΪΣΤΑ: Ο Μιχάλης Χρυσικός και η Μαρία Μπισογιάννη παντρεύτηκαν στα Γιάννινα στις 12 Ιουνίου.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι.
Τ. Π.

— ● ★ ● —

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Ο Κώστας Αλ. Καραβατιάς κι η γυναίκα του Βαίτσα απέκτησαν το πρώτο τους παιδί, ένα χαριτωμένο αγοράκι.

Να τους ζήσει.
Ε. Γ.

★

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Ο Γεώργιος και η Όλγα Τσιμή απέκτησαν το δεύτερο χαριτωμένο κοριτάκι τους.

Φ. Γ.

— ● ★ ● —

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Ο γιατρός μας Γιάννης Κων. Φερεντίνος κι η γυναίκα του Φαρμακοποιός Αρετή Νάσιου Φερεντίνου βάπτισαν την κορούλα τους στο Ρογκοβό με το όνομα Αναστασία.

Να τους ζήσει.
Ε. Γ.

— ● ★ ● —

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Πέθανε και κηδεύτηκε ο Κώστας Καρβούνης, 63 ετών. Πέρασε τη μισή ζωή του ως κτηνοτρόφος και την άλλη μισή ως διαμηχανικός εργάτης στη Γερμανία απ' όπου τον έφεραν άρρωστο. Κι όλο σχεδίαζε και μολογούσε ο Κωσταντής να ξαναπιάσει το παλιό ζανάκι όλο το ανέβαλε από χρόνο σε χρόνο ώσπου κατρακύλησε στη λιθασαριά που πάει στον κάτω κόσμο. Το χώμα του χωριού μας ανάλαφρο να σκεπάζει το τυραγνισμένο σου κορμί.

Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς του.

★

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Πέθανε η Αναστασία Ι. Ανδρώνη.

Η Εκκλ. Επιτροπή συλλυπείται τα παιδιά της.

ΕΠΑΞΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Ο κ. Γεώργιος Νουτσόπουλος από το Δίλοφο εκλέχτηκε Πρύτανης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου ύστερα από τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού ψήφων μεταξύ τεσσάρων υποψηφίων.

Η τιμητική διάκριση του συμπατριώτη καθηγητή δεν τιμά μόνον τον ίδιο αλλά ολόκληρο το Ζαγόρι.

Τον συγχαίρουμε και του ευχόμαστε η Πρυτανία του να αφήσει εποχή για το καλό της Ανωτάτης Παιδείας.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΝ

Πρύτανη

Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

ΑΘΗΝΑ

Σας συγχαίρουμε θερμά για την εκλογή σας που θεωρούμε τιμητική για όλο το Ζαγόρι μας.

(Ιστορική και Λαογραφική Επιτροπή Ζαγορίου).

Προς

Τον Αξιότιμον Κύριον Νουτσόπουλον Γεώργιον, Πρύτανη Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

ΑΘΗΝΑ

Εμπλεος χαράς ο Ηπειρωτικός κόσμος, που στην Αθήνα διαμένει και ιδιαίτερα ημείς που εκ Ζαγορίου καταγόμεθα, εκ του οποίου και σεις προέρχασθε και ήδη εις τον αυτόν χώρον διαμένομεν, πληροφορήθημεν την πρόσφατην επαίειν εκλογήν σας, εις το αξίωμα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Συγχαίροντες ημάς θερμώς και αισθανόμενοι ειλικρινή υπερηφάνειαν δια τιμητικήν σας διάκρισιν, ευχόμεθα γόνιμον και αποδοτικόν τον διανυσθέν χρόνον της θητείας σας.

Μετά τιμής και πατριωτικών χαιρετισμών

ΕΝΩΣΗ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ο Πρόεδρος

ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ ΒΛΑΔΙΚΑΣ

Ο Γεν. Γραμματέας

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΑΛΑΓΓΕΛΗΣ

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Μια χαριτωμένη Τσεπελοβιπούλα η Αφρούλα Αλ. Γκούρη σκόλασε τις σπουδές της στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και πήρε το πτυχίο της καθηγήτριας σωματικής αγωγής.

Θερμότατα συγχαρητήρια, άριστη σταδιοδρομία, και μια άριστη τύχη.

Ε. Γ.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Τον Ασπραγγελιώτη φίλο μας Γιώργο Κομπάρο που πήρε και δεύτερο πτυχίο από τη σχολή Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης θερμά συγχαίρουμε και του ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

Οι φίλοι του

ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤ. ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Κατά τις αρχαιρεσίες του πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίσιων που πραγματοποιήθηκαν στα νέα γραφεία του, εξελέγη το νέο του Διοικητικό Συμβούλιο και η Εξελεγκτική Επιτροπή που συνεκροτήθη σε σώμα είναι:

— Πρόεδρος: Ιωάννης Καλύβας (Φραγκάδες)

— Αντιπρόεδρος: Κων. Βαρτζώκας (Ανθρακίτης)

— Γεν. Γραμματέας: Άλκης Πασχάλης (Βρυσόχωρι)

— Ταμίας: Ε. Τσέφας (Νεγάδες)

— Έφορος Δημ. Σχέσεων: Κων. Τσίμας (Μονοδένδρι)

— Κοσμήτωρ: Βικτωρία Γελέκη (Γρεβενίτι)

— Έφορος Χορευτικού: Δέσποινα Κουνάβου (Βρυσόχωρι)

— Μέλη: Ιωάννης Τσεκούρας (Φραγκάδες) και Γεώργιος Τόλης (Δόλιανη).

— Εξελεγκτική Επιτροπή: Ιωάν. Σιουσόπουλος, Ηρακλής Θεοδώρου και Άδωνις Τσεκούρας.

ΝΕΟ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΑΛΟΥΤΑΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Καλουτάς το οποίον εκλέγει από την συνέλευσιν της 8-5-88 συνήλθε εις τα γραφεία της ενώσεως Ζαγορίσιων Αθηνών. Ως σώμα εξελέγησαν οι κάτωθι:

— Πρόεδρος: Ελευθ. Δρόσος

— Αντιπρόεδρος: Βασ. Σαρρέας

— Γραμματέας: Ι. Βελιόπουλος

— Ταμίας: Αλέκος Βελιόπουλος

— Έφορος Δημ. Σχέσεων: Φίλιπ. Γραβάνης

— Κοσμήτορας: Πέτρος Στεφάνου

— Σύμβουλος: Θεανώ Παλούκα

ΝΕΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΣΤΟ ΠΑΠΙΚΟ

Ταυτερα από γνωμοδότηση της Περιφερειακής Επιτροπής Ηπείρου στις διατάξεις του αναπτυξιακού Νόμου 1262/82 που ενισχύεται από την ΕΟΚ και νέα ξενοδοχειακή μονάδα Γ' Κατηγορίας στο Μεγάλο Παπικό των κ. Γεωργίου και Σοφίας Παπακώστα, ύψους 90.000.000 δρχ. (επιχορήγηση 34.320.000 - 38%).

Είναι η τρίτη ξενοδοχειακή μονάδα που επιχορηγείται μετά του κ. Γιάννη Ζήση στην Λοίστη και των Αδελφών Γκούση στο Τσεπέλοβο.

ΣΤΟ ΤΣΙΠΟΥΡΑΔΙΚΟ

ΕΥΓΕΝΟΥΛΑΣ ΝΑΤΣΟΥΛΙΔΗ

ΣΤΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ

ΘΑ ΠΕΡΑΣΕΤΕ

ΜΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗ ΒΡΑΔΥΑ

με εκλεκτούς μεζέδες

και Αλευρόπιττες

Λαχανόπιττες

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

10.000

Κιόλλια Ηλέκτρα

5.000

Μαργυρίλη Άτση

3.000

Ανδρόπουλος Γεώργιος
Ματθαίου Μανθ. Άννα
Ρούντος Γεώργιος
Τζιάσος Τηλ. Αριστοφάνης

2.500

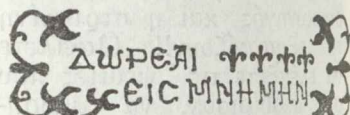
Παπαθασιλείου Μιχαήλ

2.000

Βασδέκη Γ. Ολυμπία
Βέλλης Θωμάς
Οικονόμου Πέτρος
Νικ. Πανταζής
Παντελή—Βαζάκα Θεανώ
Σπηλιωτοπούλου Κων/να
Φαρομάκης Ανδρ.

1.500

Βαροκούκη Αθ. Ουρανία
Βαροκούκη—Κατριντζόγλου Μ.
Βούδας Παύλ. Θεόδωρος
Κατσιλιάτης Ε. Γεώργιος
Κολυζώνη—Πετρούνη Νινέτα
Πομώνης Ευστάθιος
Σαραλή Ιωάν. Σαραλή

● Για ενίσχυση των σκοπών της εφημερίδας:

● Ο κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ πρόσφερε 2.000 δρχ. στη μνήμη ΚΩΝ. ΛΑΖΑΡΙΔΗ.

● Η Σ.Ε. τους ευχαριστεί

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΠ

Ενίσχυση μέχρι 700.000 του έργου «ένδρευση κοινοτήτων του Δυτικού Ζαγορίου» προβλεπεται στο Πρόγραμμα ΜΟΠ της ΕΟΚ και 17,5 εκατομμύρια για την αναστήλωση της οικίας Βακαλοπούλου στον Ελαφότοπο.

ΣΤΟΝ ΞΕΝΩΝΑ

ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ ΡΑΓΚΑ

ΣΤΟ ΠΑΠΙΚΟ

(0653)-41.081

ΘΑ ΒΡΕΙΤΕ ΕΚΛΕΚΤΗ

ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΚΟΥΖΙΝΑ

● ΑΛΕΥΡΟΠΙΤΤΕΣ

● ΛΑΧΑΝΟΠΙΤΤΕΣ